

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om posttjänster

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det skall stiftas en lag om posttjänster. Lagen skall ersätta den nuvarande postlagen och de förordningar på lägre nivå som givits med stöd av denna.

Den föreslagna lagen om posttjänster grundar sig på den nuvarande postlagen och Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna. Genom den föreslagna lagen skall bestämmelserna i den nuvarande postlagen revideras så att det motsvarar förhållandena av i dag.

Genom ikraftträdandet av den nya grundlagen förändrades grunderna för regleringen av rätten att delegera lagstiftningsbehörigheten och att utfärda förordningar. Enligt grundlagen skall alla centrala bestäm-

melser som påverkar individens rättsliga ställning utfärdas genom lag. Med anledning därav föreslås i propositionen att de bestämmelser som reglerar posttjänsterna skall upphöjas till lagnivå.

De centrala syftet med propositionen är att reglera de samhällsomfattande posttjänster som täcker hela landet. De samhällsomfattande posttjänsterna skulle omfatta alla brev- försändelser med en vikt under två kilo och insamling, transport och distribution av postpaket med en vikt under 10 kilo i hemlandet och i utrikestrafik. Insamlingen och distributionen skall ske under minst fem dagar i veckan. Varje kommun skall ha minst ett verksamhetsställe som tillhandahåller posttjänster.

Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft senast 200.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläget	3
2.1. Lagstiftning och praxis	3
Allmänt	3
Posten Finland Ab	4
Annan koncessionsberoende verksamhet	7
Distributionsverksamhet utanför postlagstiftningen	7
Servicenivån	8
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	9
Propositionens förhållande till den europeiska utvecklingen	9
Postverksamheten i vissa andra nordiska länder	10
Postverksamheten i vissa andra länder inom Europeiska unionen	13
2.3. Bedömning av nuläget	14
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	15
3.1. Målen	15
3.2. De viktigaste förslagen	15
4. Propositionens verkningar	16
4.1. Ekonomiska och organisatoriska verkningar	16
4.2. Regionala verkningar	16
5. Beredningen av propositionen	17
5.1. Beredningsskeden och -beredningsmaterial	17
5.2. Utlåtanden	17
6. Andra faktorer som inverkat på propositionen	17
DETALJMOTIVERING	18
1. Motivering	18
1.1. Lag om posttjänster	18
1 kap. Allmänna bestämmelser	18
2 kap. Samhällsomfattande posttjänst	19
3 kap. Utövande av postverksamhet	23
4 kap. Postföretagets allmänna skyldigheter	26
5 kap. Styrning av och tillsyn över postverksamheten	33
6 kap. Tvångsmedel, påföljder och ändringssökande	34
7 kap. Särskilda bestämmelser	35
8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	38
2. Närmare bestämmelser	38
3. Ikraftträdande	38
4. Lagstiftningsordning	38
LAGFÖRSLAG	
Lag om posttjänster	39

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Postverksamheten hör till samhällets grundstrukturer. Den har bevarat sin ställning som en betydande infrastruktur för att betjäna medborgarna, näringslivet och förvaltningen. Vid sidan om de traditionella posttjänsterna har även nya serviceformer utvecklats, där bland annat delvis elektroniska nättjänster som ständigt utvecklas har tagits med som en del av helhetslösningen.

I Finland har en lagstiftning som reglerar postverksamheten varit i kraft allt sedan år 1994. Då särskildes de myndighetsuppgifter som gäller förvaltningen, och i synnerhet frågor som har anknytning till fördrag som hänför sig till den internationella postverksamheten och som gäller staterna, från den operativa skötseln av postverksamheten. Detta har visat sig vara en riktig lösning. Den motsvarar också Europeiska unionens åsikt om hur myndighetsfunktionerna skall ordnas.

En revidering av lagstiftningen om postverksamheten till vissa andra delar har aktualiserats. En central anledning för en reform av lagstiftningen har varit den aktuella samhällsdebatten om behovet att trygga tillgången på basservicen. Den har utsträckt sig till att även omfatta annat än postverksamheten, såsom banktjänster, och i anslutning därtill att antalet postkontor skall bevaras på nuvarande nivå.

I propositionen föreslås att begreppet samhällsomfattande tjänster skall tas i bruk. Lagens syfte är att trygga tillgången på posttjänster för alla och samhällsomfattande tjänster av god kvalitet. Den skall omfatta ett urval av tjänster som är tillgängligt för alla till ett rimligt pris.

Genom totalreformen av lagstiftningen förs den lagstiftning som reglerar postverksamheten upp på den nivå grundlagen kräver och lagstiftningssituationen blir klarare.

2. Nuläget

2.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Postverksamheten regleras av postlagen

(907/1993) av den 29 oktober 1993, postförordningen (1385/1993) av den 22 december 1993, av trafikministeriets beslut om de allmänna grunderna för postverkets leveransvillkor (1388/1993) av den 22 december och trafikministeriets beslut om posttjänster (111/1999) av den 4 februari 1999. Postverksamheten binds även av brevhemligheten i 10 § 2 mom. grundlagen av den 11 juni 1999 samt av lagen om avgift som skall uppbäras för att trygga postverksamheten i glesbygdsområden (708/1997) av den 24 juli 1997.

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EEC om gemensamma regler för utveckling av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för att förbättring av kvaliteten på tjänsterna har givits den 15 december 1997, nedan kallat postdirektivet. Det har satts i kraft i den nationella lagstiftningen.

I relation till utländska stater binds Finland av internationella avtal. De mest betydande avtalen som hänför sig till postverksamheten mellan staterna är Världspostföreningens konstitution och världspostkonventionen jämte expeditionsreglemente. Världspostföreningens allmänna reglemente, världspostkonventionen jämte slutprotokoll, postpaketavtalet jämte slutprotokoll, postanvisningsavtalet, postgiroavtalet samt avtalet angående postförskotts försändelser, vilka ingåtts år 1994, har bringats i kraft den 29 december 1995 genom förordning (1766/1995) om bringande i kraft av Världspostföreningens allmänna reglemente och övriga avtal.

Aland har från början av år 1993 med stöd av 18 § 20 punkten självstyrelselagen för Åland (1144/1991) ett självständigt postföretag. Åland har också sin gällande egen särskilda postlagstiftning, landskapslagen om Posten på Åland (Ålands författningssamling 39/1992) av den 13 augusti 1992.

Antalet företag som är verksamma inom postsektorn har hållit sig konstant bland annat med anledning av att branschen är reglerad. Antalet verksamhetsställen för postverksamheten har minskat i jämn takt under flera års tid. Det minskade antalet verksamhetsställen för postverksamheten kommer dock inte till synes i form av ett minskat antal anställda.

Antalet företag som är verksamma i branschen med annan distributions- och kurirverksamhet har ökat med 42 procent under åren 1994-1998. Varje år har det kommit 30 - 40 nya företag i branschen och samtidigt har det funnits litet färre företag som upphört med verksamheten eller fusionerats i jämförelse med antalet nya. Antalet verk-samma företag har således ökat med ett par tiotal årligen de senaste åren. Branschens omsättning har ökat med fyra procent från

år 1997 till år 1998.

Den totala omsättningen för branscherna ökade år 1998 med 2 procent, till 7 070 miljoner mark från 6 948 miljoner mark året innan. År 1998 täckte den egentliga postverksamheten 80 procent av den gemensamma omsättningen i branschen och den övriga distributions- och kurirverksamheten 20 procent.

Det ovan nämnda beskrivs av tabell 1, där talen som beskriver postverksamheten även omfattar uppgifterna för Posten på Åland.

Tabell 1. Post- och kurirverksamheten åren 1994-1998

Företag	1994	1995	1996	1997	1998
Postverksamheten	2	2	2	2	2
Annan utdelnings- och kurirverks.	181	205	225	241	257
Post- och kurirverksamheten sammanlagt	183	207	227	243	259
Verksamhetsställen					
Postverksamheten	2273	2245	2084	1904	1627
Annan utdelnings- och kurirverks.	189	223	239	256	274
Post- och kurirverksamheten sammanlagt	2462	2468	2323	2160	1901
Anställda					
Postverksamheten	23648	25122	24765	25907	26277
Annan utdelnings- och kurirverks.	2199	3448	4162	4297	3982
Post- och kurirverksamheten sammanlagt	25847	28570	28927	30204	30259
Omsättning (milj. mk)					
Postverksamheten	4166	4994	5148	5564	5633
Annan utdelnings- och kurirverks.	511	989	1143	1384	1437
Post- och kurirverksamheten sammanlagt	4677	5983	6291	6948	7070

Posten Finland Ab

Post- och televerket ombildades i början av år 1990 till ett statligt affärsverk. Affärsverket bolagiserades den 1 januari 1994. Posten Finland -koncernen bestod av moderbolaget Posten Finland Gruppen Ab samt dess dotterbolag Posten Finland Ab och Telecom Finland Ab. Posten Finland Gruppen Ab delades den 1 juli 1998 upp i Sonera-koncernen Abp och koncernen Posten Finland Gruppen Ab, av vilka den sist nämnda inledde sin verksamhet som ett direkt statsägt, nytt moderbolag för Posten Finland -koncernen. I samband därmed blev PT-Biltjänsten Ab, som tillhandahåller bilverks-stads- och leasingtjänster, ett dotterbolag till Posten Finland -koncernen Ab. Moderbolaget Posten Finland -koncernen Ab inom koncernen Posten Finland spjälktes vidare upp i två bolag den 1 maj 1999, Posten-kon-

cernen Ab och PT-Fastighet-Holding Ab. Posten-koncernen Ab blev det nya moderbolaget i Posten-koncernen. PT-Fastighet-Holding Ab övergick till statens nya fastighetskoncern och med det en del av Posten Finland -koncernen Ab:s lokalegendom, med ett balansräkningsvärde av 600 miljoner mark. Posten Finland Ab uppgick den 31 december 1999 i sitt moderbolag Posten-koncernen Ab, vars namn ändrades till Posten Finland Ab.

Posten Finland Ab är ett helt och hållet statsägt bolag, vars verksamhet utgörs av postverksamhet samt annan affärsverksamhet som hänför sig därtill och som stöder denna. Bolaget bedriver sin verksamhet i grupper enligt verksamhet eller uppgifter, antingen direkt eller genom sina dotterbolag eller samföretag. Det har tillsvidare gällande koncession för att bedriva postverksamhet inom hela landets område.

Posten-koncernens kärnaffärsverksamhet utgörs av kommunikationsförmedlingstjänster (brev), medietjänster (tidning, direktreklam med och utan adress) och logistiktjänster (paket och mervärdetjänster som hänförs till dem såsom bland annat lagring). Vidare har som extra service till Posten Finland Ab:s kontorsnät tillhandahållits banktjänster för Leonia Bank Abp samt bland annat tjänster för förhandsröstning och försäljning av försäkringar för andra uppdragsgivare.

År 1999 var Posten Finland Ab-koncernens omsättning 6 028 miljoner mark (5 957 miljoner år 1998). Koncernens affärsvinst var 444 miljoner mark (331 miljoner mark år 1998). Koncernens resultat före extraordinära poster och skatter var 460 miljoner mark (353 miljoner mark år 1998). Den förbättrade lönsamheten berodde på både den ökade omsättningen och de minskade fasta kostnaderna. Omsättningen för kommunikationsförmedlingstjänster ökade med 6,2 procent och var 2 560 miljoner mark (2 411 miljoner mark år 1998). Antalet brev ökade med 3,6 procent från året innan. Det traditionella brevet har bevarat sin ställning trots att kommunikationen i allt högre grad har blivit elektronisk.

Av omsättningen utgörs 42 procent av kommunikationsförmedlingstjänster, 25 procent av medietjänster, 19 procent av logistiktjänster och 14 procent av ovan nämnda tilläggsservice för kontorsnätet. Därtill bedrivs ungefär 8 procent av verksamheten i form av annan affärsverksamhet genom koncernens dotterbolag (till exempel filateli, bilreparations- och servicetjänster, värdetransport). Medan Posten Finland Ab allt mer koncentrerar sig på sin kärnrörelseverksamhet håller den relativa andelen av dessa tjänster på att minska. Posten Finland Ab:s resultat uppstår således till största delen av brevtrafiken, dvs. kärnrörelseverksamheten.

Av rörelseverksamhetens kostnader består 52 procent av löner, 25 procent av andra kostnader, nio procent av externa tjänster, fem procent av andra personalkostnader, sex procent av pensionsavgifter och tre procent av hyror.

Posten Finland Ab-koncernens investeringar var 460 miljoner mark år 1999. Största delen av investeringarna hänförde sig till byggnader (bland annat paketsorteringcentralen) samt posthanteringsmateriel och posthanteringsanordningar.

Under år 1999 sändes 2 595 miljoner postförsändelser. 871 miljoner brev utdelades (841 miljoner år 1998). De snabbaste brevens antal av första klass var oförändrat jämfört med året innan. Ökningen av brev i den mer förmånliga andra klassen var 8 procent. Av Posten Finland Ab:s omsättning kommer 80 procent från posttjänster för företagen.

År 1999 nådde 95 procent av breven av första klass adressaten inom tidsmålet, dvs. följande arbetsdag efter postningen (år 1998 var motsvarande tal 94 procent). År 1999 var 95 procent av breven av andra klass framme hos adressaten inom tidsmålet, dvs. på den tredje arbetsdagen efter postningen (år 1998 var motsvarande tal 94 procent). Av tidningarna var 96 procent framme inom tidsmålet år 1999. Paketerna utdelades inom tidsmålet, dvs. inom två arbetsdagar för 80 procent av försändelserna.

Det totala antalet paket som befordrats av Posten Finland Ab var 25 miljoner år 1999. Antalet minskade med 2 procent från året innan. Antalet expresspaket för Posten Finland Ab ökade med 8 procent. Postfrakt, godstrafik som går i stora partier inom stamtrafiken, ökade klart i jämförelse med föregående år.

Ökningen av Posten Finland Ab:s kommunikationsförmedling var snabbast inom de elektroniska och delvis de elektroniska hybridtjänsterna. Antalet av hybridservicens eBrev steg till 46 miljoner, med en ökning av 15 procent. Bland annat inom industrin sände företagen allt mer fakturor och löneuträkningar som eBrev. Även kommunerna ökade användningen av eBrev. Hybridservicens eBrev sänds elektroniskt, men utskrivs och frambefordras som traditionellt brev. Man har uppskattat att upp till hälften av de kontoutdrag och en fjärdedel av sådana fakturor som ännu i dag går som brev kommer att sändas elektroniskt ännu inom kommande tre år.

Posten Finland Ab inledde i slutet av år 1998 försäljningen av GE Financial Insurance Ltd:s produkter med bolagets eget produktnamn Onni. Sammanlagt 57 000 försäkringar såldes år 1999, vilket var en ökning med 14 procent från året innan.

År 1999 gavs det ut 18 frimärksutgåvor av olika frimärken med 42 bildmotiv. Frammärken trycktes 262 miljoner inklusive frimärkshäften och miniark. Av dessa var 82 miljoner nya upplagor. Omsättningen fri-

märksprodukter i anslutning till filateli var 44 miljoner mark under redogörelseåret (38 miljoner mark år 1998).

Antalet anställda vid Posten Finland-koncernen var 25 347 personer vid utgången av år 1999, av vilka 7 384 personer var deltidsanställda. Antalet anställda minskade med 997 personer jämfört med föregående år. Den största minskningen skedde i serviceförsäljningen för kontorsnätet. Det genomsnittliga antalet anställda inom koncernen var 26 097 personer. Posten Finland Ab -koncernens största personalgrupper utgörs av postutdelarna (12 000 personer), sorterarna (4 100 personer), försäljarna av tjänster (3 400 personer) och bilförarna (1 700 personer).

Avtalet mellan Posten Finland Ab och Leonia Bank Abp om användning av kontorsnätet utgår vid utgången av år 2000 på grund av Leonia Bank Abp:s förnyade affärsverksamhetsstrategi. Andringen av Leonias bankservicenät inverkar på hur Posten Finland Ab:s nätverk av postkontor ordnas.

Posten Finland Ab hade vid utgången av år 1999 770 utdelningskontor. I vårt land finns det c. 2,8 miljoner hushåll, av vilka privathushållen utgör 2,4 miljoner och de övriga 320 000. Postmottagare finns det totalt 5,9 miljoner, av vilka privatpersonerna utgör 5,4 miljoner och övriga 533 000. De ibrukvarande adresserna är 5 787 746 stycken.

Posten Finland Ab:s nät av verksamhetsställen består av cirka 1 550 postkontor, av vilka c. 550 är bolagets egna kontor och c. 1 000 så kallade ombudsposter. Av de egna kontoren sköter ännu i nästan alla (c. 470) Leonia Bank Abp:s banktjänster under år 2000. Kontorsnätverkets uppgift är att sköta om att tjänster som hänför sig till att ta emot och överlämna postförsändelser till kunder som utträtt sina postärenden via de fasta verksamhetsställena samt att svara för försäljningen av posttjänster till konsumenterna samt små och medelstora företag. Av kontorsnätets kostnader på 970 miljoner mark utgör postservicen 570 miljoner mark.

De tjänster som tillhandahålls av de företagarelledda posterna eller de så kallade ombudsposterna innefattar nästan alla de posttjänster som privatpersoner och småföretag behöver. Dessa tjänster är sedvanliga inrikesbrev (till exempel postkort, julkhälsningar, expressbrev), utrikesbrev, mottagning av brevörsändelser (mottagning av försändelser, produkter som inkluderar porto, försän-

delser utan angivelse av avgift), inrikespaket (expresspaket 9, baspaket 14, postpaket 16 och som extra service bland annat postförskott, multipaketförsändelse, separatförsändelse), internationell paketservice (till exempel economy-paket, priority-paket), assurerade försändelser (utrikes, avgående assurerat brev fogas till urvalet tjänster före den 30 juni 2000), extra tjänster (till exempel rekommenderat brev, mottagningsbevis, inrikes postförskott etc.), postanvisningar (inrikes postanvisning, inrikes postförskottsörsändelse, anvisning från utlandet, utländsk postanvisning som skall utbetalas på postkontor, där Posten Finland Ab:s datasystem byggts), adressändringar, svarsförsändelser, betalningssätt (till exempel frimärke, frankeringsmaskin, portoetikett från s.k. merkkipiste-automat, prissättningservice), mottagning av avtalskundernas försändelser (förmedlingsförfarande) och överlämnande av anlända försändelser (försändelser som skall kvitteras, konstaterade av identitet).

Hos alla verksamhetsställen för Posten Finland Ab finns dessutom statsförvaltningens centrala broschyrer och blanketter till kundernas förfogande. I de företagarelledda posternas blankettjänstportfölj finns bland annat blanketter för betalning av tv-sicenslicens, broschyrer om fiskevårdsavgift och statsförvaltningens centrala blanketter för betalning av avgifter inklusive blankett för dagsavgift för traktortillägsskatt. Om verksamhetsmodellen för traktortillägsskatt har avtalats med Fordonsförvaltningen år 1997.

Bland de företag som nu tillhandahåller postservice är 70 procent dagligvaruaffärer, 10 procent kiosker och servicestationer och resten, 20 procent, är specialaffärer eller producenter av andra tjänster.

Posten Finland Ab började år 1996 anpassa sitt kontorsnätverk till den situation som uppstod då Leonia Bank Abp hade stannat för att inskränka sin service. Det har varit av yttersta vikt för Posten Finland Ab att finna nya samarbetspartners för att bevara de fasta verksamhetsställena. Flykten från landsbygden har dock lett till att Posten Finland Ab alltjämt årligen har varit nödsakad att avstå från samarbete med flera företagare, då t.o.m. den sista byboden har upphört med sin verksamhet. I dessa fall kommer postutdelarna med de ersättande tjänsterna ända fram till hemmets dörr om så önskas.

Den allt allmännare elektroniska handeln

innebär en möjlighet till tillväxt för förmedlingen av meddelanden för Posten Finland Ab. Näthandeln behöver bland annat tjänster för informationsförmedling mellan organisationerna samt brev, i vilka en del av de varor som beställts genom "distanshandeln" redan nu går. Det förväntas att den elektroniska handeln skall öka transportmarknaderna för småartiklar. En del av de beställda produkterna kommer dock fram i det elektroniska nätet, en del som brev och endast en del som paket. Sålunda torde den elektroniska handeln öka volymerna för både förmedlingen av meddelanden och befördran av småartiklar.

Annan koncessionsberoende verksamhet

Statsrådet beviljade den 20 mars 1997 Suomen Suoramainonta Oy koncession att bedriva begränsad postverksamhet inom områdena Helsingfors, Vanda, Esbo och Grankulla. Koncession beviljades för tre år. Enligt den erhållna koncessionen kunde Suomen Suoramainonta Oy samla in sampostningar på över 50 försändelser från företag, samfund och ämbetsverk.

Företaget har dock inte inlett verksamheten, eftersom den avgift som skall uppbäras för att trygga posttjänsterna i områdena med glesbebyggelse gör verksamheten olönsam. Suomen Suoramainonta Oy ansökte i en ansökan från augusti 1997 om en utvidgning av sitt koncessionsområde. Ärendet behandlades i statsrådet och högsta förvaltningsdomstolen.

I februari år 2000 utvidgades Suomen Suoramainonta Oy:s koncessionsområde att enligt ansökan omfatta området av det tidigare Nylands län. Därtill beviljades företaget tillstånd att förmedla även privatpersoners post. Koncessionen var i kraft under den ursprungliga koncessionsperioden, dvs. fram till 31 mars 2000. Suomen Suoramainonta Oy har i dag en ansökan anhängig om att inleda verksamhet i tjugo kommuner i södra Finland.

Distributionsverksamhet utanför postlagstiftningen

Annan distributions- och kurirverksamhet. Till den övriga utdelnings- och kurirverksamheten hör annan än postföretagets avhämtning, transport, och utdelning av brev, paket, dokument, dagstidningar och vecko-

tidningar och dylikt. Ovan nämnda verksamhet bedrivs i Finland bland annat av Leijonajakelu Oy, TNT Suomi Oy, DHL International Oy, Suomen Suoramainonta Oy, Aamujakelu Oy och Jakelumarkkinat Oy. Företag som bedriver en betydande småtransportverksamhet finns därtill inom följande sektorer: järnvägs-, buss- och taxitrafiken, vägtrafikens godstransport, busstationerna samt expedition och befraktning. Sist nämnda verksamhet bedrivs i Finland bland annat av UPS Finland (United Parcel Service) Oy, Kiitolinja Oy, Kaukokiito Oy, Transpoint Oy samt Matkahuolto Oy Ab.

Totalantalet småförsändelser utanför postverksamheten var 1 348 miljoner försändelser år 1998. Omsättningen för dessa försändelser uppgick till 1 500 miljoner mark. Antalet småförsändelser ökade från året innan med 3 procent och omsättningen från dem ökade med 7 procent från föregående år. Den ökade omsättningen var en följd av den gynnsamma utvecklingen för den adresslösa utdelningen och export- och importtransporterna.

Inom den övriga distributions- och kurirverksamheten utdelades 1 339 miljoner försändelser. Omsättningen för dessa försändelser uppgick till 1 016 miljoner mark. I motsvarande mån var antalet befördrade försändelser inom andra branscher 10 miljoner försändelser, av vilka 485 miljoner inflöt i omsättning.

Av småförsändelserna var 1,8 miljoner försändelser eller 0,1 procent år 1998 försändelser till utlandet, av vilka 68 procent var paket. Största delen av inrikesförsändelserna, dvs. 1 068 miljoner försändelser, var adresslös distribution. Av omsättningen utgjorde de inhemska försändelserna 71 procent. Om inte tidningsutdelningen beaktas, är 90 procent av inrikesförsändelserna sända av privathushållen eller sådana försändelser som skall utdelas till privathushållen och 10 procent av försändelserna utdelas som företagsutdelning.

Utdelningen är i huvudsak adresslös utdelning och utdelning av adressförsedda tidningar. Vidare utdelas i branschen i någon mån adressförsedda brev- och paketförsändelser inom branschen annan distributions- och kurirverksamhet utgör 6 procent av den småtransportverksamhet av paket som sker utanför postverksamheten.

Tidningsutdelning. I Finland utkom år 1998 sammanlagt 220 dagstidningar. Enligt

Finlands Mediekontroll Ab:s statistik var de sammanlagda upplagorna för dagstidningarna 3 314 298 tidningar år 1998. Tidningar som utkommer 7-4 dagar i veckan utgjorde 70 procent av upplagan och 30 procent var sådana tidningar som utkommer 3-1 dagar i veckan. Av tidningarnas upplaga består 90 procent av prenumererade tidningar till hemmen, och av dessa tidningar delas över hälften ut i den tidiga utdelningen.

Enligt upplagestatistiken var antalet dagstidningar som skulle utdelas och säljas som lösnummer år 1998 cirka 875 miljoner tidningar. Den sammanlagda upplagan av aftontidningar som skulle säljas som lösnummer var cirka 337 000 tidningar år 1998. På årsnivå utgör detta 122 miljoner tidningar. Således var antalet utdelade tidningar cirka 753 miljoner tidningar år 1998.

Enligt statistiken gick tidningarnas upplaga ned en aning, men volymen ökade för sin del. Volymökningen förklaras av att upplagorna för de tidningar som utkommer minst fyra gånger i veckan ökade, medan upplagorna för de tidningar som utkommer mera sällan än fyra gånger i veckan minskade.

Tidningsdistributionens totalvolym år 1998 var 1 112 miljoner dags- och veckotidningar, av vilka postföretagen delade ut 768 miljoner tidningar. Av de tidningar som utdelades av postföretagen var 281 miljoner sådana tidningar som utdelades inom den tidiga utdelningen. Omsättningen för postföretagens tidiga utdelning var 334 miljoner mark. Den resterande delen av de dags- och veckotidningar som postföretagen delar ut, 483 miljoner exemplar, utgjordes av så kallade dagsutdelning.

Antalet tidningar som utdelades av tidningsbolagen var 269 miljoner år 1998. Omsättningen för tidningsutdelningen uppgick till 518 miljoner mark. Antalet utdelade tidningar ökade från året innan med 3 procent och omsättningen var på föregående års nivå.

Enligt 12 § grundlagen har var och en yttrandefrihet. I yttrandefriheten ingår rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon hindrar detta i förväg. I Finland har det av tradition ansetts att utdelningen av tidningar inte kan föreskrivas vara en koncessionsberoende verksamhet utan att den i grundlagen bestämda yttrandefriheten blir kränkt.

Adresslös utdelning. Totalvolymen av den

adresslösa utdelningen år 1998 var 1 355 miljoner stycken. Omsättningen för dessa försändelser uppgick till 288 miljoner mark. Av den adresslösa utdelningen utdelades 79 procent och av den övriga adresslösa utdelningen 94 procent inom sektorn "annan utdelnings- och kurirverksamhet". Den adresslösa utdelningen innefattar följande grupper: adresslösa brev och annan adresslös utdelning. Största delen av all distribution utanför postverksamheten, 1 068 miljoner stycken, utgörs av adresslös utdelning av direktreklam och gratistidningar.

Servicenivån

År 1995 ledde den dåtida Postbankens vilja att minska antalet kontor, som tillhandahåller tjänster som inköpts av Posten Finland Ab, till nästan hälften av det tidigare till att bolaget sökte nya samarbetspartners för att bevara omfattningen av det egna nätet av verksamhetsställen. Sålunda stannade Posten Finland Ab för att utveckla sin företagssköta del av nätverket. Antalet postkontor som sköttes av företagare utökades och verksamhetsmodellen finslipades. De tjänster som posten tillhandahåller genom företagen innehåller alla de posttjänster som privatpersoner och småföretag behöver. Dessa tjänster är inrikesbrev, utrikesbrev, mottagande av brev försändelser, inrikespaket, utrikespaket, assurerade försändelser, som extra tjänster postanvisningar, adressförändringar, svarfsändelser, kundretur, betalningssätt, mottagning av avtalskundernas försändelser och utlämning av anlända försändelser.

Verksamheten av den post som sköts av företagen stöds inom Posten Finland Ab av en separat organisation. Av postföretagaren krävs en tillförlitlig försäljnings- eller serviceverksamhet, som tillhandahålls för alla kundgrupper, och vilken bedrivs vid ett fast verksamhetsställe. Vid valet av företagare har Posten Finland Ab uppgett sig värdesätta ett centralt läge för företagaren, en affärslokal som lämpar sig för postverksamhet (särskilt ställe för posttjänsterna) och lång öppetid. Posttjänsterna tillhandahålls under samma tid som företagaren tillhandahåller sin andra affärsverksamhet. Kontoret skall vara öppet för kunderna under alla vardagar. Målet för öppetiden är klockan 9.00-18.00. Bland annat på grund av de förlängda betjäningstiderna för detaljhandeln är de i praktiken realiserade betjäningstiderna avsevärt

längre. Största delen av de företagarledda postkontoren betjänar även under veckoslutet. Vissa verksamhetsställen är öppna 24 timmar i dygnet. Det ovan nämnda kan betraktas som en klart förbättrad servicenivå i jämförelse med Posten Finland Ab:s egna kontor, vilkas öppettider inte nödvändigtvis är lika kundvänliga som ombudspostens.

Regeringen kommer att följa hur öppettiderna utvecklas. Det avtal som Posten Finland Ab ingått med företagare om att bedriva postverksamhet är en helhet, vari ingår ett samarbetsavtal, en handbok, dvs. en instruktionsbok för produktionen av tjänster, ett avtal om kvalitetskontroll samt ett avtal om kvalitetskontroll för kundbetjäningen. Verksamhetens kvalitetskrav fastställs mer noggrant i avtalet om kvalitetskontroll, där företagaren utfäster sig att delta i bland annat kvalitetsmätningar av kundbetjäningen för kunden, mätningar av postförsändelsernas befordringssnabbhet samt att motta och utreda kundrespons och reklamationer.

Posten Finland Ab har utvecklat en så kallad Utredning av intresset för postservice som ett redskap för att evaluera företagarposternas funktionella kvalitet, varmed företagaren och bolagets företrädare två gånger per år evaluerar företagarpostens verksamhet och gör upp en gemensam utvecklingsplan om de brister som observerats. Verksamheten granskas ur kundens synvinkel, dvs. om nivån på den verksamhet som tillhandahålls gör det möjligt för kunden att få en bekvämlig och tillförlitlig postservice.

Därutöver gör Posten Finland Ab en gång per år en undersökning, kallad Servicemätaren, på cirka 400 verksamhetsställen. Genom undersökningen kartläggs kundernas erfarenheter av servicens kvalitet. Samma undersökning utförs två gånger per år även vid Posten Finland Ab:s egna kontor. Enligt den rapport som erhållits av Posten Finland Ab har de vitsord som erhållits från kunderna för företagarposterna varit rätt goda. På en vitsordsskala 1-5 var det värde som kunderna tilldelade verksamhetsstället som helhet 4,03, medan medelvärdet för alla postkontor var 4,01. Finska Gallup Ab:s Undersökning av posttjänsterna 1998, vilken utgjorde en fortsättning på motsvarande undersökning år 1996, färdigställdes i december 1998 (Trafikministeriets publikationer 58/98). Med undersökningen strävade man efter att mäta nivån på postservicen från konsumenternas synpunkt. I undersökningen granskades vid

sidan av den postverksamhet som postlagen definierar, även andra tjänster som postföretaget i allmänhet tillhandahåller och användningen av dem. I sin helhet fick postverksamheten ett rätt gott vitsord, en klar majoritet av både konsumenter och företagare betraktade den som ganska bra. Både privatpersonerna och representanterna för företagen ansåg den finländska postverksamheten vara tillförlitlig och av hög kvalitet. Därtill betraktades yrkesskickligheten hos Posten Finland Ab:s personal i sin helhet vara rätt hög.

En stor majoritet av företagets representanter uppgav sig var nöjd med hur ärenden kan uträttas på verksamhetsställena, varmed i undersökningen avsågs både de egentliga postkontoren och ombudsposterna. Av privatpersonerna ansåg 35 procent att den betjäning som erhålls på postkontoren är synnerligen god och 47 procent ansåg den vara ganska god (tot. 82 procent). Endast sex procent ansåg betjäningen vara dålig. Antalet missnöjda med servicen stiger till över 10 procent, då man granskar postkontorens och ombudsposternas läge. Då uppgav 22 procent av de privatpersoner som svarat att de var missnöjda. Den egentligen enda anledningen till missnöje var enligt undersökningen dock antalet postkontor. I företagen framfördes år 1996 mindre kritik mot antalet postkontor än bland privatpersonerna. I den undersökning som företogs år 1998 hade de först nämnda i sina åsikter kommit närmare de sist nämnda. I jämförelse med de resultat som erhöles vid de undersökningar som företogs två år tidigare kan man konstatera att både företagarna och privatpersonerna år 1998 var klart nöjdare med postkontorens öppettider. I fråga om de växlande åsikterna bland olika befolkningsgrupper kan det konstateras att det finns klart färre som är synnerligen nöjda med servicen i huvudstadsregionen än bland kunderna hos postkontoren på landsbygden.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Propositionens förhållande till den europeiska utvecklingen

Genom postverksamhetsdirektivet strävar man efter att harmonisera verksamhetsförutsättningarna i postsektorn samt att i alla medlemsstater garantera samhällsomfattande

posttjänster som fyller vissa kvalitetskrav till ett rimligt pris för samtliga användare.

Där uppställs minimikraven för kvaliteten på tjänsterna. Kraven hänför sig i synnerhet till befordringstiderna och till att tjänsterna skall vara regelbundna och tillförlitliga. Medlemsstaterna uppställer kvalitetsnormer för den nationella servicen och Europaparlamentet och rådet för de interna gränsöverskridande tjänsterna.

I artikel 3 i postdirektivet, som gäller de samhällsomfattande tjänsterna, förpliktas medlemsstaterna att se till att den som utnyttjar posttjänsterna har tillgång till samhällsomfattande tjänster, i vilka ingår ett permanent tillhandahållande av posttjänster av viss kvalitet till rimliga priser inom medlemsstaternas hela territorium. Medlemsstaterna skall förvissa sig om att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster (en offentlig eller enskild instans som inom medlemsstatens område helt eller delvis sköter postens samhällsomfattande tjänster) åtminstone fem dagar i veckan, med undantag för situationer som av den nationella tillsynsmyndigheten betraktas som exceptionella eller geografiska förhållanden, garanterar en insamling och en utdelning till varje fysisk person eller juridisk person som hembörning eller till behörigen monterade anordningar. I samhällsomfattande tjänster skall ingå åtminstone insamling, sortering, befordring och utdelning av postförsändelser, vilkas vikt är högst två kilogram samt insamling, sortering, befordring och utdelning av postpaket vilkas vikt är högst tio kilogram, samt de tjänster som hänför sig till rekommenderade och assurerade försändelser. Därtill skall medlemsstaterna se till att paket med en vikt av högst 20 kilogram, vilka kommer från andra medlemsstater, befordras och utdelas inom deras områden.

Om det för att upprätthålla de samhällsomfattande tjänsterna är nödvändigt, kan vissa tjänster monopoliseras för den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. Sådana monopoliserade tjänster kan enligt medlemsstaternas prövning vara insamling, sortering, befordran och utdelning av sådana inhemska brevörsändelser vilkas pris är mindre än fem gånger det normala priset för en brevörsändelse i den snabbaste standardklass som eventuellt finns i bruk, och som hör till den lägsta viktklassen och vars vikt är mindre än 350 gram. Också utrikespost och direktreklampost kan hör till de tjänster

som reserverats inom ramen för ovan nämnda pris- och viktgränser för att upprätthålla de samhällsomfattande tjänsterna.

Postverksamhetsdirektivet hindrar inte medlemsstaterna från att alltjämt hålla i kraft eller införa sådana åtgärder vilka leder till en längre gående liberalisering av branschen än vad som är föreskrivet i direktivet.

Enligt postverksamhetsdirektivet borde Europaparlamentet och rådet före den 1 januari 2000, som ett led i uppgiften att genomföra en inre marknad för posttjänsterna, ha beslutat om att fortsätta att gradvis och reglerat liberalisera postmarknaderna fr.o.m. den 1 januari 2003 för att främja direktivets mål och uppnå dem, särskilt i fråga om utrikesposten och direktreklamen samt vidare revidera pris- och viktgränserna. Europeiska kommissionen har i maj 2000 avlåtit sitt förslag till ändring av direktivet.

Kommissionens meddelande om tillämpningen av konkurrensreglerna inom postsektorn och utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänsterna har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning den 6 februari 1998 (98/C 39/02). I meddelandet framför kommissionen sin tolkning av verkställigheten av konventionen om konkurrensstadganden i verksamheten för aktörer inom postsektorn. Vidare framför kommissionen i meddelandet de principer som den ämnar följa vid tillämpningen av konventionens konkurrensstadganden i enskilda fall inom postsektorn och samtidigt trygga att samhällsomfattande tjänster tillhandahålls på ett tillräckligt sätt. Kommissionen strävar genom sitt meddelande efter att lämna företagen och medlemsstaterna klara riktlinjer för att undvika brott mot konventionen.

Postverksamheten i vissa andra nordiska länder

Sverige. I Sverige blev konkurrensen fri inom postverksamheten år 1993. Postverkets brevpstmonopol upphävdes år 1993 och verket blev ett statsägt aktiebolag Posten AB den 1 mars 1994. Verksamheten regleras av postlagen (Postlagen SFS 1993:1684) och av postförordningen (Postförordning 1993:1709). De faktorer som ledde till en fri konkurrens var bland annat det ökade antalet idkare av postverksamhet och antalet erbjudna tjänster samt konkurrens effektiviserande inverkan på postverksamheten. Postlagens

mål är att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens, vilken kommer kunden till godo i form av sänkta priser och förbättrad betjäningsskvalitet.

Det är enligt lagen regeringens uppgift att garantera goda posttjänster för alla som utnyttjar dem och till rimliga och enahanda priser.

I Sverige är konkurrens möjligt inom alla delområden. Där finns inte några monopoliserade tjänster. De samhällsomfattande tjänsterna omfattar brevfrösendelser med en vikt av högst två kilogram samt paket med en vikt av högst 20 kilogram. Lagen tillämpas på företag som bedriver regelbunden postverksamhet enligt reguljär tidtabell. Således verkar till exempel företag som bedriver reguljär expresspaket- och kurirverksamhet utan koncession. Det sistnämnda gäller även företag som delar ut direktreklampost.

Idkandet av postverksamhet har inte tidigare förutsatt koncession, utan endast anmälan till tillsynsmyndigheten (Post- och Telestyrelsen - PTS). Efter ändringen av postlagen, vilken trädde i kraft år 1997, förutsätter idkandet av reguljär verksamhet som gäller befordran av brev eller paket emot avgift endast koncession som beviljats av tillsynsmyndigheten. I koncessionsvillkoren förutsätts av verksamheten bland annat tillförlitlighet samt skydd av mottagarnas personliga integritet.

Skyldigheterna och ansvaren för den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst (Posten AB) fastställs i den koncession som beviljats Posten AB den 13 mars 1997. Post- och telestyrelsen har i sitt beslut av den 1 juli 1998 tillfogat villkor som skall fogas till koncessionen. Dessa villkor innehåller bestämmelser om till exempel tjänsternas kvalitetskriterier, prissättning och öppen redovisning, skapandet av kundtjänstsystem samt tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Posten AB får inte någon kompensation för att sköta de samhällsomfattande tjänsterna, utan den skall själv finansiera sina förlustbringande tjänster (t.ex. kostnaderna som vållas av glesbebyggda områden). Staten stöder endast så kallade sociala tjänster, såsom kostnader som vållas av postservice för blinda och handikappade. Även de verksamhetsställen som upprätthålls av den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster och som är förlustbringande, och som bland annat tillhandahåller kundtjänster som hänför sig till bank- och betalningsrö-

relse, stöds årligen med cirka 200 miljoner kronor, vilket är mindre än de totalkostnader som den aktuella verksamheten medför. Posten AB har sagt upp det avtal som den ingått med Merita-Nordbanken om att sköta bankservice. Avtalets giltighetstid utlöper våren 2001. Styrelsen för Posten AB har fattat ett preliminärt beslut om att företaget inte i framtiden tillhandahåller kassatjänster. År 1999 fanns det i Sverige 922 stycken så kallade traditionella postkontor och 853 verksamhetsställen, vilka har kombinerats med någon annan serviceverksamhet. Motsvarande tal år 1993 var 1 494 stycken av de först nämnda och 398 posttjänstställen av sist nämnda typ.

Posten AB befordrar årligen över 3 miljoner adressförsedda brevfrösendelser, vilkas antal har hållit sig på samma nivå under nästan hela 1990-talet. Verksamheten för Posten AB:s brevenhet (Posten Brev) har varit lönsam. År 1998 var omsättningen för Posten AB cirka 23,5 miljarder kronor och affärsvinsten cirka 1,1 miljard kronor. Brevenhetens andel av omsättningen var samma år cirka 13,1 miljarder kronor och affärsvinsten drygt 1,1 miljard kronor. Koncernens resultat efter finansiella poster har de senaste åren hållit sig på nivån av en miljard, med undantag av åren 1995 och 1996, då pensionsavgifterna av engångsnatur minskade resultatet.

I dag finns det 59 stycken operatörer som erhållit koncession. De största enskilda operatörerna är CityMail Ab och the SDR-Group, som konkurrerar med Posten AB även på riksnivå. Posten AB:s marknadsandel av brevmarknaden är cirka 95 procent. CityMail Ab har enligt uppskattningarna lyckats nå en marknadsandel om 4,5 procent av den totala brevmarknaden och cirka 8 procents marknadsandel av de elektroniska brevfrösendelserna. CityMail koncentrerar sig på att befordra stora, i regel datoradresserade och färdigsorterade postfrösendelser i de stora städerna (Stockholm, Göteborg, Malmö) och i deras närområden samt på Gotland. CityMails verksamhetsområde täcker ungefär en tredjedel av privathushållen och företagen i Sverige. Företagets viktigaste kunder utgörs av stora företag, såsom banker och telefon- och energibolag.

De andra enskilda idkarna av postverksamhet är små lokala företag, som bedriver lokal postinsamling och postutdelning. Dessa företag hanterar dagligen cirka 150-2500 brev

och använder i allmänhet egna frimärken och postlådor för att frambefordra dem. De mest framgångsrika idkarna av postverksamhet bedriver utdelning av brev tillsammans med någon annan distributionsverksamhet såsom utdelning av direktreklam eller tidningar. Exakta uppskattningar av marknadsandelen för de små idkarna av postverksamhet finns inte tillgängliga, men enligt Posten AB utgörs endast 15 procent av alla brevfrösendelser av lokal post. Eftersom det endast i få kommuner finns företag som bedriver lokal postverksamhet, uppskattar Post- och Telestyrelsen att Posten AB förlorat mindre än 3 procent av den lokala postmarknaden till konkurrenterna. Tillsammans befördade de små lokala postföretagen år 1999 cirka 14 miljoner postfrösendelser, medan endast tre företag överskred gränsen 2 miljoner frösendelser.

Enligt 1 § postlagen skall de enskilda postfrösendelserna tillhandahållas till enhetliga priser. Enligt Regeringens proposition (1997/98:127) hindrar detta inte att priserna differentieras för de olika tjänsterna. Sålunda kan till exempel en lokal tjänst med lägre omkostnader erbjudas till lägre priser. Enligt en ändring av postlagen som trädde i kraft i juli 1998 kan regeringen bestämma att priserna på posttjänsterna inte får överskrida vissa gränser. Genom paragrafen ersattes det system med ett pristak som tidigare hade funnits i avtalet mellan Posten AB och staten, och vilket upplevdes som misslyckat. Posten AB kan således fritt prissätta sina tjänster, fränsett vissa undantag. För enskilda inrikes brevfrösendelser som väger under 500 gram har det satts ett pristak som är bundet vid ändringar i konsumentprisindex. Dessutom skall priserna på bastjänsterna grunda sig på kostnaderna. I praktiken sker prisövervakningen via en noggrann kostnadsuppföljning som företas av Post- och Telestyrelsen.

En betydande lagstiftningsreform som främjar en fri postverksamhet genomfördes sommaren 1999, då de privata idkarna av postverksamhet fick rätt till egna postnummer och frihet att på lika villkor begagna sådana postfacksystem som tillhörde andra idkare av postverksamhet. En annan viktig sak med tanke på konkurrensen är Posten AB:s skyldighet att tillhandahålla baspostservice för alla invånare till enhetliga priser. Detta innebär att Posten AB inte via en lokal prissättning kan försvåra andra företags

tillträde till marknaden i fråga om den enskilda posten. Enligt Post- och Telestyrelsen har den fria konkurrensen inte hindrat den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att bedriva rujsinfattabde distributionsverksamhet till rimliga priser och utan stödfinansiering.

Danmark. Postverksamheten regleras av postverksamhetslagen (Lov om postvirksomhed) och lagen om Posten i Danmark (Lov om Post Danmark), vilka trädde i kraft 1995. I postverksamhetslagen fastställs de allmänna principerna för postverksamheten, de monopoliserade tjänsterna samt skyldigheterna för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Post Danmark som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster och som är ett statsägt bolag, har monopol på distributionen av inrikes adressförsedda brevfrösendelser med en vikt av högst 250 gram samt brev som kommer till Danmark från utlandet. Därtill har Posten beviljats ensamrätt att utplacera postlådor samt utge frimärken.

Verksamheten för Post Danmark styrs också av de specialanvisningar som meddelats av trafikministeriet och den nationella tillsynsmyndigheten tillsammans med konkurrensverket. Syftet med anvisningarna är att hindra Post Danmark från att subventionera sina egna tjänster, som är underställda fri konkurrens, med de intäkter som erhållits från de monopoliserade tjänsterna. Dessutom har trafikministeriet utfärdat särskilda anvisningar för bokföringen. Genom dessa anvisningar förvisar man sig om att Post Danmark inte med hjälp av de reserverade tjänsterna kan finansiera sådana delar av sin verksamhet som lyder under fri konkurrens och på så sätt snedvrider konkurrensen. Trafikministeriet fastställer priserna för de reserverade tjänsterna samt för utdelningen av dags- och veckotidningar (pristakssystem). De andra tjänsterna kan fritt prissättas av aktörerna.

De enskilda företag som bedriver postverksamhet skall göra anmälan till den nationella tillsynsmyndigheten. På den inhemska marknaden verkar endast en privat operatör med en ganska liten marknadsandel. Därtill bedrivs kurirverksamhet på den nationella marknaden av DHL och TNP. UPS, A-Posti och Pakketaes tillhandahåller för sin del distributionstjänster. Utöver dessa bedriver Forbrugerkontakt, DDT och DDC utdelning av adresslös post på hemmamar-

knaden.

Norge. Postverksamheten regleras av postverksamhetslagen som trädde i kraft den 1 juli 1997. Lagen kompletteras av allmänna bestämmelser (i kraft den 1 juli 1997) i ministeriets brev (Det konglige samferdselsdepartement) samt koncessionen för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, Posten Norge BA, där företagets skyldigheter till samhällsomfattande tjänster finns fastställda.

Reguljär postverksamhet som täcker hela landet kan bedrivas av företag som av ministeriet beviljats koncession för detta. För Posten Norge BA, som är ett helt statsägt företag, har reserverats de tjänster, vilkas pris är fem gånger det normala priset för brevfrösendelser i den snabbaste standardklassen och som hör till den lägsta viktclassen (20 gram) med en vikt om mindre än 350 gram. Tillhandahållandet av kort, öppen direktreklampost och alla postfrösendelser som inte hör till de reserverade postfrösendelserna är fri verksamhet. För den sist nämnda verksamheten krävs alltså ingen koncession. Sådana verksamhetsidkare vilkas affärsverksamhet har uppnått en viss nivå skall dock göra en anmälan om sin verksamhet till den nationella tillsynsmyndigheten (Post- og Teletilsynet).

Trafik- och kommunikationsministeriet godkänner priserna på brev som hör till den snabbaste standardklassen (1 klass brev), dvs. som hör till de monopoliserade tjänsterna. Sänkningen av kostnaderna för servicenätet och det upprätthållande av servicen som samtidigt krävs har lett till en process för att förnya postsektorn. En avsevärd nedskärning av kontorsnätet har varit den mest synliga följden av denna process. I dag finns det cirka 900 traditionella postkontor. Målet är att under de tre kommande åren minska antalet traditionella postkontor och öka antalet ombudsposter.

Postverksamheten i vissa andra länder inom Europeiska unionen

Tyskland. Den nya postlagen (PostgesetzpostG) trädde i kraft den 22 februari 1997. Lagens syfte är att främja konkurrens inom postsektorn och garantera de nödvändiga posttjänsterna i hela landet. Målet är att tillgodose kundernas intressen och att bevara posthemligheten, att försäkra likvärdiga marknadsförhållanden för konkurrens och att

garantera samhällsomfattande tjänster som täcker hela landet till skäliga priser.

Deutsche Post AG som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har beviljats ensamrätt på viss tid till brevfrösendelser och adressförsedda kataloger, som väger högst 200 gram och vilkas pris är högst fem gånger det normala priset på brevfrösendelse som hör till den lägsta viktclassen. Ensamrätten är i kraft till utgången av år 2002, varefter postmarknaden blir helt öppen för konkurrens.

För postverksamhet som gäller postfrösendelser med en vikt under ett kilogram krävs koncession. Koncession erhålls av sökande som fyller de i lagen stipulerade förutsättningarna. Av sökanden förutsätts bland annat effektivitet, pålitlighet samt specialkunskande som krävs för att bedriva verksamhet i enlighet med koncessionen. Verksamhet i enlighet med koncessionen får inte äventyra allmän säkerhet och ordning.

Verksamhetsidkare som är i dominerande ställning skall låta godkänna priserna på sina tjänster hos tillsynsmyndigheten. Prissättningen skall grunda sig på kostnaderna och rabatter som snedvrider konkurrensen får inte utnyttjas. I lagen finns inte föreskrivet någon skyldighet till enhetligt pris. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster kan hos den nationella tillsynsmyndigheten anhålla om ersättning, om de kostnader som medförs av att samhällsomfattande tjänster tillhandahålls, överskrider de intäkter som erhålls.

I dag är 700 företagare som erhållit koncession verksamma på postmarknaden. Koncessionerna är antingen delstatsomfattande eller lokala. Företagen som är verksamma med koncession är stora internationella företag, de lokala främst företag som koncentrerat sig på kurirtjänster samt företag som erbjuder tjänster för dokumentutväxling. Den verksamhet som bedrivs av Deutsche Post AG:s konkurrenter är ännu relativt obetydlig på marknaden.

Nederländerna. Postverksamheten regleras av postlagen (Postwet) och vissa författningar på lägre nivå, vilka trädde i kraft år 1989. Samhällsomfattande tjänster tillhandahålls av PTT Post/TNT Post Group (TPG), som beviljats ensamrätt till de monopoliserade tjänsterna. Till sådana tjänster räknas brevfrösendelser med en vikt under 100 gram, vilkas pris är högst tre gånger det normala priset för en brevfrösendelse som hör till

den lägsta viktclassen.

I Nederländerna är det endast den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst som behöver koncession.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har som skyldighet att befordra brev och andra adressförsedda postförsändelser emot avgift till alla i hela landet. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är skyldig att bland annat upprätthålla ett nätverk av postboxar och ett visst antal kundbetjäningsställen samt att tillhandahålla tjänster till lika priser i hela landet. I Nederländerna är ett pristakssystem i bruk.

På postmarknaden verkar ett flertal näringsidkare som verkar på lokal eller regional nivå. Många privata företag koncentrerar sig på stadernas interna postdistribution. På marknaden finns också större företag som är verksamma på internationell eller nationell nivå. På kurirpostmarknaden verkar över 2 000 aktiva operatörer. Till de största företagen hör UPS, DHL, TNT Express Worldwide och United Parcel Service. PTT Post har en 80-90 procents marknadsandel av postmarknaden för direktreklam. Företagens andel av marknaden för veckotidningar är ungefär 60 procent. Företagens andel av dagstidningarnas marknad är endast 10 procent. Detta beror på att dagstidningarnas utdelningstidtabell illa passar ihop med utdelningstidtabellen för de andra försändelser som Posten delar ut. Många dagstidningsförläggare ordnar själva utdelningen av sina tidningar.

Trots den öppna marknaden och det stora antalet aktörer har PTT Post bevarat sin dominerande ställning nästan på varje marknadsandel.

Utöver de ovan nämnda staterna i Europa har nationella företag som tillhandahåller postservice bqlagiserats i Italien, Spanien, Portugal och Österrike.

2.3. Bedömning av nuläget

Det enda företag som bedriver landsomfattande postverksamhet är Posten Finland Ab. Det har ett postservice nät som sträcker sig överallt i landet. Posten delas ut fem dagar i veckan inom hela landets territorium, med vissa obetydliga undantag. Paket och andra försändelser som skall kvitteras befordras fram till mottagarna på landsbygden, om avståndet till närmaste verksamhetsställe är över fem kilometer. Utöver den utdelning

som når alla hushåll och företag under fem dagar i veckan, har Posten Finland Ab ett nätverk av cirka 1 550 verksamhetsställen, av vilka cirka tusen sköts av en lokal företagare som ombudspost. Posten Finland Ab har meddelat att omfattningen av dess postkontorsnät skall minska och antalet ombudsposter ökas sålunda att målet är att bevara nätet i dess nuvarande omfattning med cirka 1 550 verksamhetsställen. Servicen kompletteras av återförsäljarna av frimärken, cirka 8 000 brevådor och en avgiftsfri telefonservice samt internet-information.

Postservicen, till vilken uppsamling, sortering, transport och utdelning räknas höra, är i Finland enligt undersökningarna av toppklass vid en internationell jämförelse. Detta är särskilt anmärkningsvärt såtillvida att Finland är ett glesbygdsländ med långa geografiska avstånd och krävande klimatförhållanden. Förbindelserna från och till Finland fungerar bäst i riktningen Sverige, Danmark och Schweiz. Befordringshastigheten för brev mellan länderna i Europa följs på uppdrag av postverkens samföretag International Post Corporation, IPC. Inalles 18 länder är med i uppföljningen.

Det rådande läget där postservice tillhandahålls till största delen på konkurrensutsatta marknader (till exempel tidningsutdelning, direktreklam, paket) och med en nivå som är hög i förhållande till den service som tillhandahålls i andra medlemsstater av Europeiska unionen, tillfredsställer dem som utnyttjar posttjänsterna och motsvarar målen i postdirektivet. Posten Finland Ab undersöker själv kundtillfredsställelsen regelbundet och systematiskt med hjälp av en opartisk forskningsbyrå. I fjol ansåg 80 procent av privatkunderna och 86 procent av företagskunderna Posten Finland Ab:s funktionella kvalitet vara god eller synnerligen god. Konsumenternas totalbedömning av företagets verksamhet var oförändrad jämfört med år 1998. Företagskundernas bedömningar förbättrades däremot något. Trafikministeriet låter Finska Gallup Ab vartannat år göra en undersökning som granskar postserviceens nivå ifrån användarnas synvinkel. Även enligt dessa undersökningar anser en klar majoritet av både konsumenter och företagare postverksamhetens nivå vara minst ganska god.

Det kan inte förväntas att det skulle uppstå ett annat postföretag med lika omfattande verksamhet i landet. Ett intresse föreligger i

viss utsträckning i företagsvärlden för lokal postverksamhet eller någon del av en sådan. Kommunikationsbranschen, dit även postverksamheten hör, befinner sig i en kraftig omvälvning. I synnerhet de nya innovationerna inom den elektroniska kommunikationen påverkar även postverksamheten både från serviceutnyttjarnas och serviceproducenternas synpunkt. Även internationaliseringen och de europeiska, t.o.m. världsomfattande affärsverksamhetsmodeller som den för med sig kommer i allt större omfattning att beröra postverksamheten.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målen

Syftet med lagen är att trygga en rättvis tillgång till postservice i hela landet och samhällsomfattande tjänster av god kvalitet sålunda att alla har möjlighet att ta emot brev och andra adressförsedda postförsändelser med en vikt av högst 20 kilogram. Propositionens mål är sålunda att trygga en fungerande och kontinuerlig postverksamhet i såväl den inhemska som internationella posttrafiken.

Tillgången till postservice i de glesbebodda trakterna har upplevts som problematisk på grund av avståndet. Det minskade antalet postkontor de senaste åren har väckt oro. Av denna anledning är det propositionens mål att ställa en sådan basnivå för posttjänsterna som skall finnas tillgänglig för alla. Till basnivån skall anses höra att det i varje kommun finns ett verksamhetsställe som tillhandahåller posttjänster.

Det kan antas att det är Posten Finland Ab som, åtminstone inom en överskådlig framtid, är den enda organisation som förfogar över en sådan organisation och ett sådant distributionsnät som behövs för att sköta postverksamheten även i de avsidets belägna trakterna. Av denna anledning är målet att alltjämt tilldela Posten Finland Ab skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Inom postverksamheten och därmed jämförbar utdelningsverksamhet konkurrerar många utdelnings-, bud-, kurir- och expresstransportföretag av olika slag. I synnerhet näringslivet tyr sig till dessa tjänster då de behöver en mer individuell, eventuellt snabbare och i fråga om frambefordringstidpunk-

ten tryggare service. Denna verksamhet har sin egen efterfrågan och den är alltjämt nödvändig för att komplettera postverksamhetens urval av tjänster. I allt större utsträckning konkurrerar elektroniska medel för kommunikation av olika slag med postverksamheten, såsom exempelvis telefon, telefax, e-post. Det förmodas dock att konkurrensen skall vara till nytta för postverksamheten och även för Posten Finland Ab. Av denna anledning är propositionens syfte inte att överhuvudtaget utsträcka lagens tillämpningsområde till en verksamhet av denna typ, men att fortfarande bevara möjligheten att bevilja konkurrerande koncessioner för postverksamhet som tillhör lagens tillämpningsområde.

Strävan är att styra verksamheten inom branschen så att den som en helhet själv finansierar sig utan stöd som skall betalas av skattemedel. För detta förefaller det finnas goda möjligheter med beaktande av den nuvarande ekonomiska utvecklingen på området.

3.2. De viktigaste förslagen

Till tillämpningsområdet för lagen om posttjänster skall höra tillhandahållandet av posttjänster och särskilt samhällsomfattande tjänster.

Frambefordran och utdelning av tidningar samt sådan transport och utdelning av försändelser som sker i mindre omfattning, postverksamhet som hänför sig till näringsidkarens egen verksamhet och kurirtjänster samt allmän förmedling av paket skulle stanna utanför lagens tillämpningsområde. Dessa tjänster erbjuds på de konkurrensutsatta marknaderna och någon speciallagstiftning tillämpas inte på verksamheten.

Begreppet samhällsomfattande tjänster i postverksamheten föreslås bli infört på lagnivå. Det skulle täcka postverksamhetens basservice. En sådan skall tillhandahållas i hela landet, den skall fortgå utan avbrott och den skall även utvecklas både i enlighet med de tekniska och ekonomiska möjligheterna och enligt konsumenternas behov. Definitionen i lagförslaget skulle motsvara innehållet i motsvarande begrepp i Europeiska unionens postverksamhetsdirektiv utom att därtill i förslaget skulle ingå en skyldighet, enligt vilken det i varje kommun skall finnas ett verksamhetsställe som tillhandahåller posttjänster. Det kunde vara till exempel anting-

en ett verksamhetsställe som sköts av ett postföretag eller ett ombud eller en sk. sam-servicecentral, där olika offentliga aktörer verkar tillsammans. Förslaget skulle hindra att verksamhetsställen som tillhandahåller posttjänster indras till exempel av rent företagsekonomiska skäl. Det föreslås inte att statliga medel skall användas för att upprätthålla verksamhetsstället.

De samhällsomfattande tjänsterna skulle omfatta postservicen för brevfrösendelser med en vikt av högst två kilogram och postpaket med en vikt av högst tio kilogram, transport- och utdelningsservice för frösendelser som kommer till landet och väger högst tjugo kilogram samt tjänsterna för rekommenderade och assurerade frösendelser. Därtill skall medborgarna ha möjlighet att lämna brevfrösendelser som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna på ett skäligt avstånd från bostaden till ett uppsamlingsställe eller till postiljonen för att befordras av postföretaget. De samhällsomfattande tjänsterna skulle omfatta minst en insamling och utdelning varje arbetsdag. Postföretaget skall i varje kommun upprätthålla minst ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Till de samhällsomfattande tjänsterna skulle höra både inrikes- och utrikestjänster.

Servicekvaliteten är en väsentlig del av de tjänster som tillhandahålls. Med anledning därav föreslås att normer för bedömningar kvaliteten på tjänsterna skall tas in i lagen, liksom också en bestämmelse enligt vilken de uppnådda kvalitetsnivåerna skall publiceras med tanke på konsumenternas intresse.

Enligt grundlagens principer föreslås att de bestämmelser som nu är på lägre nivå skall höjas upp till lagnivå. Sådana centrala frågor regleras bland annat i bestämmelser som gäller principerna för prissättning, öppen redovisning och kvaliteten på tjänsterna.

Postverksamhet kunde bedrivas av sammanlutningar som erhållit koncession av statsrådet. Koncessionssystemet har i fråga om Posten Finland Ab visat sig vara ett fungerande instrument. Förslaget är nu att koncessionen dock kunde vara på viss tid, högst 20 år. Denna tid vore tillräckligt lång med tanke på aktören, men den skulle även ge koncessionsbeviljaren en möjlighet att granska läget på nytt då verksamhetsmiljön förändras. Detta skulle ge även beslutsfattarna en möjlighet att pröva frågan om koncessionens giltighetstid på ett mera omfattande sätt

än i dag.

Möjligheten att snabbt och effektivt avgöra meningsskiljaktigheter ansluter sig också till en bättre kvalitet hos servicen och tryggheten av konsumenternas rättsskydd. Förfarandet för att behandla klagomål måste vara enkelt, klart och skäligt i fråga om kostnader samt tillgängligt för alla. Av denna anledning föreslås bestämmelser om rätten för dem som begagnar sig av posttjänster att föra meningsskiljaktigheter i fråga om leveransvillkor och utdelning till Teleförvaltningscentralen för avgörande. Det föreslås också att ändring i statsrådets, trafikministeriets eller Teleförvaltningscentralens beslut skall sökas i enlighet med vad som bestäms i lagen om förvaltningsförfarande (586/1996).

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen uppskattas inte ha direkta ekonomiska verkningar. Propositionen ändrar inte omedelbart det nuvarande systemet för postverksamhet i Finland. Posttjänster av god kvalitet, till rimliga priser samt tillgängliga för alla är av stor betydelse för små och medelstora företags och andra företags verksamhet. I en undersökning som företagsekonomiska forskningsinstitutet Liiketaloustieteellinen tutkimuslaitos har gjort och där välfärdsverkningarna av den utvidgade postkonkurrensen granskas konstateras det att verkningarna av den ökade konkurrensen inom postverksamheten är entydigt positiva både på branschnivå och i hela nationalekomin.

Propositionen uppskattas inte ha några direkta organisatoriska eller miljömässiga verkningar.

4.2. Regionala verkningar

Med tanke på den regionala jämställdheten är det viktigt att åstadkomma verksamhetsställen med omfattande urval tjänster nära medborgarna och att trygga servicens fortbestånd även på glesbygdsområden.

Posttjänsterna kan anses höra till den offentliga basservicen.

I propositionen föreslås att postföretaget åläggs att i varje kommun upprätthålla ett verksamhetsställe där alla posttjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna

finns tillgängliga. Om kommunen är vidsträckt till sin areal eller där finns mycket invånare eller det inom kommunens område finns verksamheter som motsvarar någon specialservice, skall detta beaktas i antalet verksamhetsställen i kommunen. I propositionen tryggas tillgången till och en tillräcklig nivå i fråga om postens samhällsomfattande tjänster i alla delar av landet, vilket för sin del garanterar regional jämställdhet.

Stora utmaningar i framtiden är de nationella och de internationella konkurrerande bolagens inträde på marknaden samt de elektroniserade kommunikationsförmedlingstjänsterna. Ett effektivt utnyttjande av de möjligheter informationssamhället erbjuder minskar även de regionala skillnaderna inom postverksamheten.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har till största delen beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet. Företrädare för Teleförvaltningscentralen och Posten Finland Ab har regelbundet deltagit i arbetet. Konsultation i ärendet har även skett med justitieministeriet.

Trafikministeriet har hos ett Liiketaloustieteellinen tutkimuslaitos låtit göra en undersökning om de ekonomiska verkningarna av konkurrens inom postverksamheten.

5.2. Utlåtanden

Utlåtanden om propositionen har begärts av justitieministeriet, inrikesministeriet, fi-

nansministeriet, Befolkningsregistercentralen, Teleförvaltningscentralen, Konsumentverket, Finlands Konsumentförbund rf, Konkurrentverket, Dataombudsmannens byrå, Centralhandelskammaren, Finlands Kommunförbund, Förbundet för direktmarknadsföring i Finland rf, Centralförbundet för Telekommunikation och informationsteknik, FiCom rf, Aikakauslehtien Liitto ry, Tidningarnas Förbund rf, Postfunktionärsförbundet PVL rf, Postiliitto ry, Posten Finland Ab, Suomen Suoramainonta Oy, Sanoma WSOY Abp, Leijonajakelu Oy, Alma Media Abp, Savon Mediat Oy, Yhtyneet Kuvalehdet Oy, Valitut Palat-Reader's Digest Oy Ab, TS-Yhtymä Oy, A-lehdet Oy, Edita Oy Ab och Postmedia Oy. De som avgett utlåtanden har i huvudsak förhållit sig positivt till det anförda lagförslaget. I många utlåtanden framfördes dock anmärkningar mot detaljer i förslaget. Vid trafikministeriet har ett sammandrag av utlåtandena gjorts upp. Strävan har varit att i mån av möjlighet beakta utlåtandenas anmärkningar mot detaljer i lagförslaget.

6. Andra faktorer som inverkar på propositionen

Lagen om avgift för tryggande av postförmedling i glesbygden, vilken trädde i kraft den 1 augusti 1997, hör väsentligen samman med lagstiftningen om postverksamheten.

Propositionen är harmoniserad med Europeiska unionens postverksamhetsdirektiv. I detta sammanhang är det dock motiverat att föra fram den i nämnda direktiv inskrivna skyldigheten att revidera direktivet samt Europeiska kommissionens förslag i ärendet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering

1.1. Lag om posttjänster

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Det är viktigt att posttjänster finns att tillgå i hela landet. Av denna anledning skall som lagens syfte anges tryggheten av tillgången till posttjänster av god kvalitet och i synnerhet tryggheten av tillgången till samhällsomsfattande posttjänster på rättvisa villkor i hela landet. Med tanke på den regionala jämställdheten är det viktigt att i paragrafen inta en förpliktelse till rättvisa i fråga om de villkor på vilka posttjänster tillhandahålls. Tillhandahållandet av samhällsomsfattande posttjänster skall motsvara efterfrågan på postala bastjänster. Syftet med de samhällsomsfattande tjänsterna skall vara att säkerställa tillhandahållandet av tjänster av hög kvalitet för alla till ett rimligt pris. Alla som begagnar sig av dessa skall tryggas obehindrat tillträde till postnätet genom att ett tillräckligt antal avsändningsplatser eller avsändningstjänster tillhandahålls, och genom att man säkerställer att insamlingen och utdelningen sker tillräckligt ofta. De samhällsomsfattande tjänsterna skall tillhandahållas likadana för användare som befinner sig i samma ställning. De skall finnas tillgängliga utan något slag av diskriminering och de skall fortgå utan avbrott. De skall alltså inte indras annat än vid oöverstigligt hinder. De samhällsomsfattande tjänsterna skall även utvecklas i enlighet med den tekniska, ekonomiska och sociala miljön och allt efter användarnas behov. De samhällsomsfattande tjänsternas kvalitet skall vara god. För att säkerställa denna föreslås att särskilda bestämmelser om tjänsternas kvalitet skall tas in i lagen.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om statsrådets skyldighet att se till att samhällsomsfattande posttjänst finns att tillgå i hela landet. Statsrådet bör i sin koncessionspolitik beakta att fortsatta samhällsomsfattande posttjänst tryggas på ett täckande sätt samt att en regional rättvisa förverkligas sålunda att samhällsomsfattande posttjänst skall tillhandahållas i hela landet enligt vad som framförts i detta förslag.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Lagens bestämmelser skall tillämpas på tillhanda

hållandet av sådan posttjänst och sådan samhällsomsfattande posttjänst som avses i den föreslagna lagen. Lagen om posttjänster skall gälla brev försändelser under två kilogram. Sålunda skall bestämmelserna om brev försändelser (till exempel i 5 § angiven utdelning, som hänför sig till de samhällsomsfattande tjänsterna, och i 7 § angivna kvalitetsnormer för de samhällsomsfattande tjänsterna) omfatta försändelser med en vikt under två kilogram. Vidare skall i de samhällsomsfattande tjänsterna ingå posttjänster för postpaket med en vikt av högst 10 kilogram och befodrings- och utdelningstjänster för försändelser på upp till högst 20 kilogram vilka ankommer till landet. Lagen skall inte reglera postpaket som hänför sig till de samhällsomsfattande tjänsterna på annat sätt än att sådana tjänster skall finnas tillgängliga (lagens syfte som nämns i 1 § och de samhällsomsfattande tjänsternas innehåll, som nämns i 4 § 1 mom.) och i de fall där detta särskilt är nämnt (till exempel rätten för postföretag att öppna postpaket, vilken nämns i 18 § och förstörandet och försäljning av försändelser som inte kan frambefordras, vilket nämns i 20 §).

Paragrafens 2 mom. är nödvändigt, emedan landskapet Åland, enligt 18 § 20 punkten självstyrelselagen för Åland (1144/1991), har lagstiftningsrätten i ärenden som gäller postföretag.

Det föreslås att det i 3 mom. skall anges vilka transport- och utdelningsverksamheter som nära ansluter sig till postverksamheten inte omfattas av denna lag. Förslaget motsvarar till största delen tillämpningsområdet för den gällande postlagen.

Enligt 3 mom. 1 punkten skall lagen inte gälla utdelning och befodran av dags- och veckotidningar. Av tradition har man ansett att verksamhet med tidningsutgivning hör till den yttrandefrihet som grundlagen tryggar, och enligt tryckfrihetslagen (1/1919) har var och en rätt att utge och sprida tryckskrifter utan att någon myndighet i förväg lägger hinder för detta. Många förläggare har själva skött om utdelningen av sina tidningar till kunderna.

Avsikten med 1 punkten är inte att hindra att postföretagets tjänster begagnas för utdelning och befodran av tidningar med stöd av avtal.

Enligt paragrafens 3 mom. 2 punkt skall

lagen inte gälla sådan begränsad utdelning och befordran av försändelser som är av mindre betydelse och vars omfattning inte har väsentlig betydelse med tanke på att det i 1 mom. angivna målet skall uppnås. Sådana är bland annat distributionssystem, vilkas skötsel har anförtratts till exempel lokala organisationer, scouter eller budtjänst som fungerar i mindre skala på ett begränsat område. Det är motiverat att verksamheten utesluts ur lagens tillämpningsområde, eftersom det inte finns ett samhällsligt behov av att kräva att lagens tillsyns- eller tvångmedelsbestämmelser skall iaktas i dessa fall.

Likaså föreslås i 3 mom. 3 punkten att lagen inte skall gälla sådan postverksamhet som skall räknas höra till näringsidkarens egen verksamhet, till exempel postningssystem mellan verksamhetsställen eller inom koncernen.

Paragrafens 3 mom. 4 punkt ingår så kallad kurirverksamhet, som föreslås utesluten ur lagens tillämpningsområde. Kurirverksamheten grundar sig i stor utsträckning på individuella ömsesidiga avtal, där det avtalas om detaljer i anslutning till leveransen, såsom leveranssnabbheten.

Paragrafens 3 mom. 5 punkt föreslås för klarhetens skull en bestämmelse som innebär att lagen inte skall tillämpas på sådan paketförmedling som bedrivs på den konkurrensutsatta marknaden. Den förmedling av postpaket som tillhandahålls som allmän service ingår i lagens tillämpningsområde.

3 §. *Definitioner.* I paragrafen föreslås de mest centrala begreppen i lagen definierade.

I momentets 1 punkt skall postverksamhet definieras. Detta är nödvändigt för att precisera det allmänna begrepp som skall användas i lagen.

I momentets 2 punkt skall posttjänster definieras. I definitionen framhålls verksamhetens karaktär av en näring, vilket utesluter till exempel utdelning av föreningsarnas meddelanden och dylik sådan utdelning såsom frivilligt arbete från den postverksamhet som lagen avser. Posttjänsterna skall omfatta insamling, sortering, befordran och utdelning av försändelser. I momentets 3 punkt skall samhällsomfattande tjänster definieras.

I momentets 4 punkt skall brevförändelse definieras. Med denna avses brev med en vikt av högst två kilo eller postkort, försedda med mottagarens adress, vilka har lämnats till postföretag för befordran. Eftersom det är nödvändigt att postföretaget kan pro-

duktifiera försändelseslag under olika tider på olika sätt och sålunda erbjuda kunderna olika slag av tjänster, föreslås att brevförändelsernas övriga egenskaper av teknisk beskaffenhet och de olika brevförändelseslagen (produkterna) skall definieras närmare i postföretagets leveransvillkor. I momentets 5 punkt skall postpaket definieras. Eftersom förmedlingen av paket sker på marknader där konkurrens i regel råder, skall det i lagen vara nödvändigt att stadga om endast postpaket som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Det är nödvändigt att produktifiera även postpaketen, och på grund härav föreslås att postpaketens övriga egenskaper av teknisk beskaffenhet och postpaketsslagen mer exakt skall definieras i postföretagets leveransvillkor.

Definitionen enligt momentets 6 punkt skall motsvara den nuvarande definitionen av begreppet postverk.

Det föreslås att det i 7 punkten skall definieras särskilt med som avses med den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst. Detta är nödvändigt eftersom lagens centrala innehåll är att säkerställa samhällsomfattande tjänster för alla. Med den som tillhandahåller av samhällsomfattande posttjänst avses ett postföretag, i vars koncession har ställts ett mål angående samhällsomfattande tjänster. I Finland är Posten Finland Ab den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst.

Momentets 8 och 9 punkt skall avsändare och mottagare av post definieras. Definitionerna skall motsvara definitionerna i den nuvarande lagen.

2 kap. Samhällsomfattande posttjänst

4 §. *Den samhällsomfattande posttjänstens innehåll.* Postverksamhetsdirektivet förpliktar medlemsstaterna i Europeiska unionen att se till att användarna har rätt till samhällsomfattande tjänster, vilket innefattar ett permanent tillhandahållande av posttjänster av viss beskaffenhet för alla som utnyttjar dem till rimliga priser inom hela statens territorium. Till de samhällsomfattande tjänsterna hör, förutom inrikes posttjänster, även utrikestjänster.

Till den samhällsomfattande posttjänsten föreslås höra insamling, sortering, befordran och utdelning av brevförändelser med en vikt av högst två kilogram. I motsvarande mån skall viktgränsen för postpaket vara

högst tio kilogram. Befordrings- och utdelningstjänsterna för de försändelser som anländer till landet skall omfatta postpaket på upp till högst tjugo kilogram. Till de samhällsomfattande posttjänst skall även höra möjligheten att få rekommenderade och assurerade sändningstjänster. I Finland är dock posttjänsternas nivå hög vid en internationell jämförelse, varför det inte torde medföra stora förändringar i praktiken av att begreppet samhällsomfattande posttjänst intas i lagstiftningen. (1 mom.)

Vidare skall den samhällsomfattande posttjänsten omfatta skyldigheten att upprätthålla ett verksamhetsställe i varje kommun (2 mom.).

Tidigare har det inte på lagnivå bestämts så exakt om posttjänster som skall finnas tillgängliga för alla. I synnerhet skyldigheten angående verksamhetsställe är helt och hållet ny. I postverksamhetsdirektivet finns inga bestämmelser om nätverk av verksamhetsställen.

Posten Finland Ab, som utsetts till den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst, är skyldig att se till att de tjänster som hör till den samhällsomfattande posttjänsten finns tillgängliga i hela landet. Posten Finland Ab:s nuvarande kontorsnät består av cirka 1 500 verksamhetsställen, där Posten Finland Ab:s tjänster vid cirka tusen tillhandahålls genom ombud.

År 1993 trädde lagen om kundbetjäning vid gemensamma serviceenheter inom den offentliga förvaltningen i kraft (802/1993), och enligt dess 1 § kan statliga och kommunala myndigheter samt samfund ordna service vid gemensamma serviceenheter för att trygga en rättvis tillgång på service i landets olika delar för att beakta kundernas behov och för att effektivisera utnyttjandet av den offentliga förvaltningens resurser. Lagens centrala mål är att trygga ett fungerande och täckande offentligt servicenät. I vårt land finns det i dag cirka 180 samserviceenheter. De vanligaste aktörer som är med i samservicen är kommunen, Folkpensionsanstalten, Arbetskraftsbyrån, polisen, magistraten och skattebyrån. Vidare tillhandahålls vid vissa samservicecentraler tjänster av bl.a. företagsrådgivningen, länsstyrelsen, vägverket, lantmäteriverket, församlingen och Matkahuolto Oy Ab. Posten Finland Ab är med i några samserviceenheter.

Paragrafens 2 mom. föreslås det alltså att en bestämmelse om att den som till-

handahåller samhällsomfattande tjänster skall hålla åtminstone ett verksamhetsställe i varje kommun. Även om kommunstrukturen i Finland inte nödvändigtvis motsvarar det faktiska behovet av tjänsternas placering och den inte har någon direkt förbindelse med hur kunderna utråder sina ärenden, skall det föreslagna kommunkriteriet i detta fall betraktas som det bästa alternativet. Det torde inte vara möjligt att på lagens nivå finna andra tillräckligt noga avgränsade och bestående kriterier. Förslaget skall innehålla ett minimalistadgande. Utgångspunkten skall anses vara att många av kommunerna i Finland skall ha flera än ett verksamhetsställe för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster och vid placeringen av dessa på de olika kommunernas område, bör de lokala förhållanden i varje enskild kommun beaktas. Därvidlag skall till exempel inte kommunsammanslagningar ha direkt verkan på antalet verksamhetsställen i varje enskild kommun. Med beaktande av den positiva respons för ombudsposterna som på grundval av ovan nämnda undersökningar har erhållits, den mångsidiga service som tillhandahålls vid dem samt den noggranna tillsynen och styrningen av ombudsposternas verksamhet, anses det inte vara nödvändigt att införa en mer exakt definition av begreppet verksamhetsställe i propositionen. Verksamhetsstället kan således vara en ombudspost av ovan beskrivna slag eller en samserviceenhet. Det skall således i sista hand ankomma på prövning av den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna att uppfylla den i lagen föreskrivna förpliktelsen i praktiken. Sådana omständigheter som skall beaktas är till exempel det stora antalet invånare, omfattningen av ytarealen, behovet av att uträta ärenden och andra lokala förhållanden. Beaktansvärda omständigheter vore till exempel det stora antalet invånare, omfattande ytareal, behovet av att uträta ärenden och andra lokala förhållanden. Det kan inte med tanke på paragrafens syfte anses vara ändamålsenligt att ställa noggranna gränser för invånarantalet eller ytarealens omfång. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster skall avgöra varje fall skilt för sig på det sätt som leder till det bästa resultatet enligt de grunder som stadgats i lagen liksom med hänsyn till de skyldigheter som uppställts för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Till exempel en flyttningsrörelse kan inom t.o.m. kort tid öka

eller minska antalet kommuninnevärdare avsevärt. Å andra sidan skall exempelvis en sammanslagning av kommuner leda till att ytarealen ökas. Den faktiska nivån av tjänsternas kvalitet är inte bunden endast vid antalet verksamhetsställen. Med tanke på hur lagens syfte skall uppnås vore det inte motiverat att noggrant fastställa gränser för kommunens invånartal, sålunda att tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster vore antingen befriad från eller förpliktad till den i paragrafen stadgade minimiskyldigheten då dessa gränser överskrids eller underskrids. Med annat beaktansvärt lokalt förhållande kan till exempel avses en betydande industrikoncentration i kommunen.

Avsikten är inte att anvisa anslag ur statsbudgeten till Posten Finland Ab för att verkställa den ovan föreslagna skyldigheten att fullgöra kontorsskyldigheten och för att finansiera den service som tillhandahålls genom ett eventuellt olönsamt nät. Detta alternativ skulle inte kunna anses vara motiverat med tanke på statsekonomi, Europeiska unionens regler, lagen om aktiebolag (734/1978) eller konkurrenslagstiftningen. Enligt reglerna för statligt stöd i artiklarna 87-89 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen får de företagsstöd som en medlemsstat beviljar inte snedvrida konkurrensen. Som statligt stöd betraktas de direkta eller indirekta stöd som skall beviljas av allmänna medel för enskilda företag eller branscher. Till stöden kan även räknas onormalt små dividender eller stöd som lämnats genom beskattningen.

Lagen om allmänna villkor för företagsstöd (786/1997) tillämpas då företagsstöd lämnas direkt eller indirekt av statliga medel. Enligt lagens 3 § skall företagsstödet främja tillväxtförutsättningarna för nationalekonomi samt öka företagsverksamhetens effektivitet. Enligt lagens 5 § kan företagsstöd ges endast för sådan näringsverksamhet som uppskattas ha förutsättningar för en kontinuerlig, lönsam verksamhet.

Postverksamhetsdirektivet förbjuder inte i sig statligt stöd till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, dvs. till Posten Finland Ab. Vissa artiklar i direktivet som gäller prissättningsprinciper och öppen redovisning kommer att tillämpas endast i det fall att en medlemsstat har reserverat vissa tjänster för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller som har grundat en fond för att trygga tillhandahållandet av

de samhällsomfattande tjänsterna, eller om staten ger dolt eller annat stöd till den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt artikel 9.4 i postverksamhetsdirektivet kan en medlemsstat för att trygga den allmänna servicen inrätta en kompensationsfond, då den konstaterar att skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänsterna utgör en oskälig ekonomisk belastning för den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna. Den skall förvaltas av ett organ som är oavhängigt av förmanstagaren eller förmanstagarna. Vidare skall en medlemsstat säkerställa att principerna för insyn, icke-diskriminering och proportionalitet följs då kompensationsfonden inrättas och finansieringsandelarnas storlek fastställs. Europeiska kommissionen har vid handläggningen av initiativ inom kommunikationssektorn i mars 2000 meddelat att kommissionen under år 2000 torde avlåta en proposition till rådet om ändring av postverksamhetsdirektivet. Det skall enligt muntlig uppgift från kommissionen innehålla, förutom en liberaliseringstidtabell för posttjänsterna, ett författningsförslag bl.a. om en kompensationsfond.

Med beaktande av Posten Finland Ab:s ekonomiska ställning, de i övrigt i Finland rådande förhållandena och beredningsläget för den europeiska lagstiftningen, är det inte i detta sammanhang motiverat att föreslå bestämmelser om en kompensationsfond. Eftersom den dock som en väsentlig del kan vara förenad med finansieringen av de samhällsomfattande tjänsterna, är det skäl att omnämna möjligheten att genom särskild lag inrätta ifrågakvarande fond vid behov. Bestämmelser om inrättande av en kompensationsfond kan utfärdas genom lag, ifall de skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som bestämts för den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst medför en orimlig ekonomisk belastning för postföretaget.

Finland har då direktivet gjordes till en del av den nationella lagstiftningen utgått från att Finland inte har någon skyldighet att tillämpa alla krav i ovan nämnda artiklar, eftersom utbudet av posttjänster har varit fritt från allt statligt stöd redan i flera års tid.

Vidare kan det konstateras att det inte torde vara möjligt att skapa ett konkurrensrättsligt fungerande stödsystem för Posten Finland Ab:s nät av verksamhetsställe.

Syftet med de samhällsomfattande tjänster-

na är att för alla användare erbjuda en så bekväm tillgång till postnätet som möjligt genom att tillhandahålla i synnerhet ett tillräckligt antal avsändningsplatser eller kompletterande service och genom att säkerställa att insamlingen och utdelningen sker tillräckligt ofta. Användarnas behov skall alltså tas i betraktande så att det finns tillräckligt tätt med inlämnings- och avsändningsplatser. På grund därav föreslås i 3 mom. en bestämmelse om att postförsändelser skall kunna inlämnas för befördran till ett postföretag till en samlingsplats som är belägen på skäligt avstånd från bostaden. Insamling och utdelning av post åtminstone fem dagar i veckan skall även vara en del av de samhällsomfattande tjänster om vilka det skall bestämmas genom lag.

5 §. *Utdelning.* I fråga om utdelningen föreslås det att förfarandet enligt de nu gällande bestämmelserna skall fortgå. Den i paragrafen föreslagna förpliktelsen för postföretaget att dela ut brevörsändelser minst varje vardag skulle i princip gälla alla koncessionsinnehavare. Statsrådet har då koncession beviljas möjlighet att överväga bestämmelser för utdelningen i koncessionen. Ett nytt 3 mom. föreslås ingå i paragrafen, vilket skulle gälla utdelning av postpaket. Förslaget är att ett stadgande skall intagas i momentet om att postpaketen skall delas ut inom rimlig tid. Enligt postverksamhetsdirektivet skall utdelningen ske genom hembärning eller på fastställda villkor till behörigen monterade anordningar. I Finland, liksom i vissa andra länder, har man av tradition i fråga om postpaket utöver hembärning följt en praxis med ankomsttavi, vilket kan anses motsvara den i direktivet anförda servicenivån. Det finns ingen motiverad anledning att ändra på praxis. På grund härav föreslås att ett en bestämmelse som berättigar till ett förfarande med ankomsttavi skall intas i lagen.

En miniminivå för utdelningsservicen föreslås bli föreskriven i paragrafen. Postföretaget kan sålunda erbjuda postmottagaren även en bättre utdelningsservice antingen mot avgift eller utan ersättning. I huvudsak sker utdelningen till en adress åt gången. Den i paragrafen avsedda utdelningen skall sålunda tillhandahållas endast till postmottagarens ordinarie adress. Om utdelning under semestertiden och andra motsvarande avvikande utdelningstjänster skall avtalas separat med postföretaget.

6 §. *Undantag från insamlings- och utdelningstäthet.* Enligt artikel 3 i postverksamhetsdirektivet om de riksomfattande tjänsterna skall medlemsstaterna säkerställa att den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna garanterar en insamling och en utdelning till varje fysisk person eller juridisk person minst fem dagar i veckan i form av hembärning eller till behörigen monterade anläggningar. Den nationella tillsynsmyndigheten kan i exceptionella situationer eller på grund av geografiska förhållanden bevilja undantag från den insamlings- eller utdelningstäthet som postverksamhetsdirektivet förutsätter. Finlands geografiska förhållanden och den på europeisk nivå betraktade glesa bebyggelsen har lett till att Posten Finland Ab inte kan erbjuda hushåll som ligger i svårtillgängliga skärgårds- och ödemarksområden en service som är helt på samma nivå som på andra håll i landet. Enligt företagets egen uppgift finns det för närvarande under 300 sådana hushåll som inte omfattas av den regelbundna utdelningen varje dag. Med beaktande av att det finns cirka 2,5 miljoner hushåll i Finland måste antalet betraktas som ytterst obetydligt.

Eftersom insamlingen och utdelningen utgör en väsentlig del av de samhällsomfattande tjänsterna föreslås det nu att det i lagen om posttjänster skall tas in bestämmelser om dessa undantag och om övervakningen av ändringar i antalet hushåll som undantagen berör. I dag finns bestämmelser om dessa undantag i 5 § trafikministeriets beslut om posttjänster.

Postföretaget skall årligen tillstålla Teleförvaltningscentralen en rapport om antalet hushåll för kontrollen av antalet hushåll som berörs av undantaget. För att bevara ett faktiskt läge som kan betraktas som tillfredsställande föreslås att antalet hushåll som omfattas av det i 1 mom. angivna undantaget inte får överskrida 500 hushåll. Om det utifrån de rapporter som tillställts Teleförvaltningscentralen framgår att det finns över 500 hushåll i landet som inte omfattas av en regelbunden utdelning inom den samhällsomfattande posttjänsten, skall Teleförvaltningscentralen avgöra vilka hushåll som i fortsättningen kan höra till det undantag som gjorts från insamlings- och utdelningstätheten. I huvudsak sker utdelningen till en adress åt gången. Den i paragrafen avsedda utdelningen skall sålunda tillhandahållas endast till postmottagarens ordinarie adress.

Om utdelning under semestertiden och andra motsvarande avvikande utdelningstjänster skall avtalas separat med postföretaget

Det är möjligt att frambefordra meddelande av olika slag per post. Med tanke på detta är det problematiskt att den föreslagna 6 § innebär en möjlighet att posten delas ut endast en gång i veckan. Grundlagsutskottet fäste uppmärksamhet på detta redan då postlagen stiftades (GrUU 14/1993 rd). Med anledning härav bör postföretaget sträva efter att frambefordra meddelandena så snabbt som möjligt eller åtminstone omdelbart informera om att meddelande anlät.

7 §. *Kvalitetsnormer för de samhällsomsfattande posttjänsterna.* Genom postverksamhetsdirektivet strävar man efter att harmonisera verksamhetsförutsättningarna inom postbranschen samt att i alla medlemsstater för alla användare garantera samhällsomsfattande posttjänster till rimligt pris vilka uppfyller vissa kvalitetskrav. I postverksamhetsdirektivet uppställs minimikraven för servicens kvalitet. Kraven gäller i synnerhet befordringstider samt regelbunden och tillförlitlig service. Det är medlemsstaternas skyldighet att ställa kvalitetsnormer för de samhällsomsfattande tjänsterna. Europaparlamentet och rådet ställer kvalitetsnormer för de interna utrikes-tjänsterna, dvs. för de gränsöverskridande posttjänsterna inom gemenskapen.

I paragrafen föreslås att i lagen om posttjänster skall intas en bestämmelse som förutsätts i artikel 17 i postverksamhetsdirektivet och som gäller nationellt fastställande av kvalitetsnormer för post inom landet. I samband med det nationella ikraftbringandet av postverksamhetsdirektivet bringades ifrågasvarande artikel i kraft nationellt genom att till postverksamhetsförordningen fogades en ny 2 a §. För tydlighetens skull föreslås ytterligare att ett omnämnande skall tillfogas om att 1 mom. gäller inrikes kvalitetsnormer.

Enligt artikel 17 i postverksamhetsdirektivet skall medlemsstaterna säkerställa att de av dem fastställda kvalitetsnormerna för inhemska posttjänster motsvarar de fastställda normerna för de gränsöverskridande tjänsterna inom gemenskapen. Dessa normer är relativt låga i jämförelse med den servicenivå som Posten Finland Ab för närvarande tillhandahåller. År 1997 frambefordrade Posten Finland Ab 95 procent av 1 klass breven följande arbetsdag, dvs. inom tidsmålet. Av andra klassens brev var 96 procent framme

inom tidsmålet, dvs. på den tredje arbetsdagen.

De kvalitetsnormer för utrikespost som i postverksamhetsdirektivet ställs för gränsöverskridande post inom gemenskapen är följande: 90 procent av försändelserna skall vara framme efter tre arbetsdagar efter att försändelsen inlämnats och 97 procent av försändelserna skall vara framme efter fem dagar efter att försändelsen inlämnats. Dessa kvalitetsstandarder som uppställts för gränsöverskridande post inom gemenskapen representerar miniminivån.

För att säkerställa effektiviteten och den höga nivån på tjänsterna föreslås att minst 90 procent av brev-försändelserna i inrikesposten skall vara framme följande arbetsdag och minst 95 procent senast den andra arbetsdagen. Fastän den målnivå som har uppställts på lagstiftningsnivå skulle bli avsevärt lägre än den servicenivå som Posten Finland Ab för närvarande erbjuder, kan man dock inte se att Posten Finland Ab skall kunna sänka sin egen servicenivå.

De kvalitetsnormer som uppställs i postverksamhetsdirektivet gäller utbudet av de samhällsomsfattande tjänsterna. Med anledning av det ovan stående och eftersom de tjänster som tillhandahålls av andra postföretag sannolikt åtminstone i begynnelseskedet skall omfatta utdelning av massförsändelser som grundar sig på enskilda avtal, kan det inte anses vara nödvändigt att utsträcka de i paragrafen föreslagna normerna till att gälla andra än den som tillhandahåller samhällsomsfattande posttjänst.

I 8 § trafikministeriets beslut om postservice har postverksamhetsdirektivet återopats i fråga om kvalitetsnormerna för gemenskapens gränsöverskridande post. Eftersom den använda hänvisningstekniken inte kan betraktas som rekommendabel, föreslås att till paragrafens 2 mom. skall fogas de i bilagan till postverksamhetsdirektivet anförda kvalitetsnormerna för gränsöverskridande post inom gemenskapen i ny skrivning. Även dessa normer skall på ovan anförda grunder endast gälla den som tillhandahåller samhällsomsfattande posttjänst.

3 kap. Utövande av postverksamhet

8 §. *Koncession och villkor för den.* I lagen om posttjänster avsedd postverksamhet kan granskas som idkande av näring. Enligt 18 § 1 mom. 1 meningens grundlagen har var

och en i enlighet med lag rätt att skaffa sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt.

Särskilda grunder förutsätts för att näringen skall göras beroende av tillstånd. Tillståndspliktigheten har kunnat motiveras, förutom genom skydd av hälsan och säkerheten, även med viktiga samhälleliga intressen (se RP 309/1993 rd, s. 67/II och vidare praxis av riksdagens grundlagsutskott till exempel GrUU/35/1998 rd, GrUU 35/1997 rd, GrUU 47/1996 rd, GrUU 40/1996 rd och GrUU 15/1996 rd). I fråga om postverksamheten kan ett beroende av tillstånd betraktas som acceptabelt i synnerhet med hänsyn till trygghandet av de samhällsomsfattande tjänsterna. Vidare kan, då beviljande av koncession regleras, den i 6 § grundlagen avsedda likställighetsprincipen åberopas som en synpunkt som inverkar på omfattningen av prövningsrätten.

Grundlagsutskottet har i sin praxis framhållit att även om det är möjligt med ett beroende av tillstånd, så skall om detta alltid stadgas genom lag. De begränsningar av grundrättigheterna som skall stadgas i lag skall vara exakta och med noggranna gränser och det väsentliga innehållet i begränsningarna bör framgå av lagen. Likaså har utskottet betonat att regleringen bör garantera att myndighetsåtgärderna skall kunna förutses i tillräcklig mån. I detta sammanhang har utskottet åberopat uttryckligen de stadganden som gäller förutsättningarna för tillståndet och deras bestånd (se t.ex. GrUU 35/1998 rd, GrUU 35/1997 rd och GrUU 40/1996 rd).

Med beaktande av postverksamhetens samhälleliga betydelse föreslås att statsrådet skall bevilja koncessionerna för postverksamhet. Till den del det inte gäller samhällsomsfattande posttjänst skulle koncessionsförhandlet inte gälla förmedlingsverksamhet i fråga om paket. Till lagens tillämpningsområde skulle inte höra allmän varutransport. På marknaden finns det rikligt av företag, allt från små distributörer till stora aktörer av typen Matkahuolto Oy Ab, som bedriver sådan verksamhet. Uppgiften att sköta sådan posttjänst som gäller postpaket på högst 10 kilo och tjänster som gäller transport och förmedling av till landet ankommande försändelser på högst 20 kilo, och som hör till den samhällsomsfattande posttjänsten, skall som en förpliktelse om samhällsomsfattande posttjänst kunna åläggas den som tillhanda-

håller samhällsomsfattande posttjänst. Förpliktelsen inskrivs som en bestämmelse i koncessionen. Koncessionsförhandlet skall inte gälla befordran eller utdelning av dags- eller veckotidningar. Nämnda verksamheter skall inte heller höra till lagens tillämpningsområde.

Av Europeiska gemenskapens regler bör i detta sammanhang bland annat artikel 62 i fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen beaktas, enligt vilket medlemsstaterna inte inför nya begränsningar mot sådan frihet att tillhandahålla service som de facto är uppnådd då avtalet träder i kraft. I avsnitt 2.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet har under rubriken "Propositionens förhållande till den europeiska utvecklingen" också kommissionens meddelande om tillämpningen av konkurrensbestämmelserna inom postsektorn behandlats.

Den centrala avsikten med postverksamhetsdirektivet är att trygga tillgången på samhällsomsfattande tjänster inom den inre marknads hela område. En nationell koncessionspraxis skall ge goda förutsättningar för att garantera att de väsentliga kraven (till exempel brevhemligheten och datasekretessen) iaktas och de allmänna tjänsterna tryggs. Enligt direktivet kan som en förutsättning för att koncession skall beviljas vid behov bland annat skyldigheter till samhällsomsfattande tjänster förordnas och krav på kvaliteten, tillgången och effektiviteten i fråga om ifrågavarande tjänster ställas. För Posten Finland Ab har i dess nuvarande koncession uppställts en skyldighet till samhällsomsfattande tjänster. Skyldigheten är dock inte lika omfattande som innehållet i de samhällsomsfattande tjänsterna enligt propositionen. Avsikten skall vara att alltjämt ålägga Posten Finland Ab att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster. Tjänsternas innehåll skall även omfatta skyldigheten att i varje kommun ordna ett verksamhetsställe som tillhandahåller posttjänster.

I belysning av de erfarenheter som erhållits är det inte sannolikt att andra som bedriver landsomsfattande postverksamhet, förutom Posten Finland Ab, kan motses i vårt land. Däremot har det funnits några företag som är intresserade av att bedriva regional postverksamhet. Enligt erfarenheter som erhållits från utlandet har idkandet av sådan verksamhet inte i någon betydande grad påverkat affärsverksamheten för den som till-

handahåller samhällsomfattande tjänster.

Postverksamhetsdirektivet förutsätter att koncessionsförfarandet skall vara öppet, icke diskriminerande och det skall grunda sig på objektiva bedömningsgrunder. Den praxis för att bevilja koncession som följts i Finland har visat brister i fråga om postlagens klarhet. Av dessa orsaker föreslås att i lagen skall intagas bestämmelser om de krav som sökanden skall uppfylla för att få koncession. Som sådana kriterier skall betraktas att sökanden är uppenbart solvent samt har vilja och förmåga att bedriva reguljär verksamhet i enlighet med koncessionen. I ansökan skall sökanden visa sig besitta tillräckliga ekonomiska resurser för att fullgöra alla de skyldigheter som hänförs sig till verksamhet i enlighet med koncessionen. Likaså skall av ansökan framgå att sökanden kommer att följa gällande regler och bestämmelser och att sökanden har förmåga och professionell sakkunskap. Området, för vilket koncession ansöks borde också bilda ett enhetligt koncessionsområde i fråga om förvaltning och verksamhet. Till dessa delar skall beaktas bl.a. det sökta koncessionsområdets förhållande till befintliga indelningar inom statens regional- och lokalförvaltning, t.ex. indelningen i härader och ekonomiska regioner. Om sökanden uppfyller dessa förutsättningar, skall koncession beviljas.

Statsrådet skall ha rätt att i koncessionen utfärda vissa bestämmelser som föreslås bli angivna i paragrafens 3 mom. I den föreslagna 8 paragrafens 3 moment skulle stadgas om förordnande av en förpliktelse till samhällsomfattande tjänster som en del av koncessionen. Med hänvisning till lagpropositionens 4 §, är syftet i detta skede att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte skall organiseras som ett nätverk av flera postföretagare, utan att den skall lämnas i uppdrag till Posten Finland Ab. Man bör dock ta i betraktande att de samhällsomfattande tjänsterna i framtiden inte genomförs med traditionella handlingsmodeller. Av denna anledning skulle det inte heller i lagen finnas hinder för att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, om så önskas, kunde lämnas att handhas som regionala delar. Inte heller därvidlag kan man ge avkall på att de samhällsomfattande tjänsterna skall vara täckande och av hög kvalitet. Enligt paragrafens 3 moment skall statsrådet förordna en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande

tjänster för något postföretag. Detta vore motiverat, eftersom det måste vara bekant både nationellt och på grund av de åligganden som Europeiska unionen ställer, vem som ansvarar för de samhällsomfattande tjänsterna för postverksamheten i landet. Skyldigheten skall kunna förordnas endast för ett sådant företag, som har den i stadgandet avsedda förmågan att fylla förpliktelsen. För att statsrådet skall kunna uppfylla den skyldighet som ålagts statsrådet i 1 § om att samhällsomfattande tjänster finns tillgängliga i hela landet, skall det kunna förordna en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för ett företag, t.o.m. med avsteg från ansökan i så fall att postföretaget inte i sin ansökan ens skall ha ansökt om koncession för alla områden eller alla de posttjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna. Syftet vore ej att en företagare som ansökt om koncession för endast något begränsat område skall förpliktigas att bedriva verksamhet i hela landet. Som ett teoretiskt exempel på ett fall, som paragrafen avser, skall kunna betraktas en situation där Posten Finland Ab inte vore villig att bedriva postverksamhet på någon kommuns eller något landskaps område. Då skall det finnas möjlighet att ålägga postföretaget att under vissa förutsättningar åtaga sig att sköta även ifrågavarande område. Detta förfarande skulle dock förutsätta en exceptionellt stor prövning; framför allt skulle det förutsätta att företaget skall ha den förmåga som stadgandet förutsätter att uppfylla skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, för det andra skulle valet av en sådan lösning förutsätta att åtgärden är nödvändig för att de samhällsomfattande tjänsterna skall tryggas. Påläggandet av skyldigheten skall inte heller få vara oskäligt med tanke på postföretaget. Både för koncessionsinnehavaren och för den som beviljat koncessionen kan det vara nödvändigt att efter koncessionsperioden granska att bestämmelserna är aktuella. Av denna anledning föreslås att det skall vara möjligt att ändra bestämmelserna mitt under koncessionsperioden. För att koncessionsmyndigheten inte skall kunna handla godtyckligt, skall det var möjligt att ändra bestämmelserna endast om det finns synnerligen grundad anledning till det med hänsyn till lagen.

Om koncessionsinnehavaren skall träffa avtal med ett ombud om att tillhandahålla posttjänster skall koncessionsinnehavaren

svara för att lagen och koncessionens bestämmelser även till denna del iaktas i verksamheten. Det skall vara möjligt att inta en bestämmelse om detta i koncessionen.

9 §. *Ansökan om koncession.* Paragrafens 1 mom. anger innehållet i ansökan om koncession. Paragrafens 2 mom. anger vilka utredningar som skall fogas till ansökan om koncession. För klarhetens skull föreslås att en bestämmelse om innehållet i ansökan om koncession och dess bilagor skall intagas i lagen. Bestämmelsen motsvarar det som bestäms i 3 § postförordningen.

10 §. *Koncessionens giltighetstid.* I den nu gällande postlagen har utövare av obegränsad postverksamhet koncession som är gällande tillsvidare och koncessionsperioden för utövare av begränsad postverksamhet är högst tre år. I paragrafen föreslås som koncessionsperiodens längd högst 20 år.

Ett företag som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skall ha tillräckligt etablerade, av lagstiftningen och koncessionsvillkoren skapade verksamhetsförhållanden. A andra sidan är en tillsvidare ikraftvarande koncession inte nödvändigtvis förenlig med användarnas, postföretagets eller koncessionsmyndighetens fördel. Det kan till exempel inträffa från koncessionsbeviljarens synpunkt väsentliga ändringar i omständigheterna, varvid man eventuellt vill granska koncessionens villkor på nytt. A andra sidan kan en tillsvidare gällande koncession från koncessionsinnehavarens synpunkt visa sig alltför bindande i en situation där rörelsefrihet skulle behövas.

Eftersom det är beroende av rättsprövning om koncession skall beviljas, vore det nödvändigt att ge statsrådet en möjlighet att pröva koncessionsperiodens längd. Som maximal längd för koncessionsperioden föreslås tjugo år. Statsrådet kan vid beviljandet av eventuella nya koncessioner begränsa koncessionsperioden till att vara avsevärt kortare än den föreslagna maximal längden. Eftersom det är ganska svårt att bedöma de faktiska verkningarna av att koncession beviljas kan det vara motiverat att ställa en rätt kort tidsfrist. Detta skulle göra det möjligt att omvärdera situationen och dra nödvändiga slutsatser ganska snabbt. Vid fattande av beslut om längden på den koncessionsperiod som skall beviljas, skall dock beaktas de ekonomiska investeringar som verksamhetens inledande kräver. Koncessionsperioden för den som tillhandahåller samhällsomfattande post-

tjänst bör i regel vara tjugo år.

11 §. *Överföring av koncession till någon annan.* På grund av postverksamhetens viktiga samhälleliga betydelse och de synpunkter som skall beaktas enligt denna lag vid beviljandet av koncession vore det skäl att låta koncessionsbeviljaren pröva sådana ändringar i besittningsförhållandena som innebär en faktisk överföring av beslutanderätten. Vid en granskning av om någon viss aktieägare har bestämmanderätten i bolaget, bör bolagets hela ägarstruktur beaktas. Sålunda bör man från fall till fall granska om kriterierna för bestämmanderätten blir uppfyllda. Det är inte ändamålsenligt att i lagen skriva in detaljerade kriterier som, om de uppfylls, skulle innebära att den faktiska bestämmanderätten ändras. En överföring av koncessionen till en annan bör granskas som en förutsättning för att koncessionen skall återkallas. Om återkallandet skall då fattas ett förvaltningsbeslut, som kan överklagas, vilket grundar sig på överföring av koncession.

Det är vanligt att affärsverksamhetsområden av olika slag bolagiseras. Som en tillåten överföring skall i enlighet med paragrafens 2 mom. betraktas en överföring av koncessionen internt mellan moderbolaget och ett dotterbolag som till fullo är i dess ägo. Anmälan om sådan överföring skall dock göras till trafikministeriet.

Om koncessionsinnehavaren försätts i konkurs, skall koncessionens giltighet omedelbart upphöra. Bestämmelsen är nödvändig för att skydda kunderna.

12 §. *Hur en koncession förfaller.* Det är viktigt att man hela tiden vet vem som sköter lagenlig postverksamhet i landet. Därför är det ändamålsenligt att bestämma om när en koncession som beviljats för postverksamhet upphör att gälla. I paragrafen föreslås att koncessionsinnehavaren skall ha ett år tid att inleda reguljär verksamhet enligt koncessionen. Om så inte sker, upphör koncessionen att gälla.

4 kap. Postföretagets allmänna skyldigheter

13 §. *Mottagning, förmedling och beslag av brev försändelser.* Postföretag har inte rätt att välja sina kunder. Användarna av posttjänsterna skall garanteras ett sakligt och icke-diskriminerande bemötande. Genom att betala avgiften kan man få sin försändelse förmedlad så som det har fastställts i post-

företagets koncession och leveransvillkor. Som ett undantag från skyldigheten att befordra allmänna försändelser föreslås dock för postföretaget rätt att i vissa fall vägra att motta och transportera försändelse. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 2 mom. Det skall vara fråga om vissa försändelser som bör anses vara allmänt farliga. Bestämmelsens innehåll är i huvudsak förenligt med nuvarande gällande lagstiftning.

14 §. *Utdelningsplan och utdelningsavtal.* Paragrafen motsvarar bestämmelsen i den nuvarande postlagen, vilken har visat sig välfungerande. Postföretaget skall utarbeta en plan om hur utdelningen skall ordnas i detalj. Teleförvaltningscentralen har år 1994 meddelat riksomfattande anvisningar om organiserandet av postutdelningen, vilka har kompletterats år 1999. Anvisningarna har visat sig nödvändiga. I paragrafens 2 mom. föreslås att det skall intas ett behövligt bemyndigande att meddela anvisningar. Det vore fråga om anvisningar av teknisk karaktär. Anvisningarna har ingen verkan på postmottagarens rättsliga ställning i så fall att denne och postföretaget inte når en överenskommelse om hur postmottagandet skall organiseras.

Paragrafens 3 mom. inskrivs en bestämmelse om hur man skall gå till väga om meningsskiljaktighet råder mellan postmottagaren och postföretaget eller om mottagning inte har ordnats. Bestämmelsen är nödvändig med tanke på postmottagarens och postföretagets rättsskydd.

15 §. *Säkerställande av brevhemligheten och språkliga rättigheter.* Bestämmelsen i 1 mom. betonar bestämmelsen i 10 § 2 mom. grundlagen om brevhemlighetens okränkbarhet. Det åligger postföretaget att se till att brevhemligheten bevaras. Detta förutsätter vissa åtgärder i olika skeden av postverksamheten allt från och med ett ändamålsenligt ordnande av mottagningen av försändelserna ända tills de överlämnas till postmottagaren.

Postföretaget skall betjäna användarna på båda de inhemska språket samt på samiska. Detta bör beaktas även vid publicerandet av leveransvillkor och i detaljer som hänför sig till utdelningen. Med stöd av 17 b § språklagen (148/1922) skall statliga affärsverk och sådana tjänsteproducerande bolag där staten har bestämmanderätt betjäna och informera allmänheten på finska och svenska, om det inte är obehövt eller som helhet bedömt

oskäligt för bolaget. För tydlighetens skull föreslås att i lagen skall intagas en paragraf som motsvarar bestämmelsen i postlagen om att språklagens principer skall iaktas inom postverksamheten. Postföretaget ansvarar för att koncessionsvillkoren iaktas samt att den lagstiftning som styr postverksamheten följs även i så fall att postföretaget har träffat ett avtal med ombud om att posttjänster skall tillhandahållas. Sålunda ansvarar postföretaget i sista hand för att även ombudet i sin verksamhet följer stadgandena i denna paragraf. Med tanke på hur betydelsefull saken är, föreslås att ett uttryckligt stadgande om detta skall intagas i lagen.

16 §. *Tystnadsplikt.* Det mest centrala av medlen för att skydda brevhemligheten är förbudet att öppna tillslutna brev. Till den del det är fråga om till exempel brevomslag eller brev som sänts som öppna eller om meddelanden och uppgifter som postkort innehåller, är förbudet att öppna brev utan verkan. På grund härav vore det skäl att trygga hemlighållandet av uppgifterna genom särskilda bestämmelser om tystnadsplikt för postverksamheten, vilka kompletterar och tryggar brevhemligheten. Bestämmelsen är i kraft med samma innehåll även i den nuvarande lagen. Med anledning av ombudsposterna föreslås motsvarande skyldighet även gälla företagare, som har ingått ett avtal med postföretaget om att tillhandahålla dess tjänster. Med tanke på hur betydelsefull frågan är, föreslås att det att en särskild bestämmelse skall tas in i lagen, fastän koncession innehavaren i regel skall svara för att lagen och koncessionens skyldigheter följs också till den del som avtal har träffats med ombudet om att organisera tillhandahållandet av posttjänster.

17 §. *Rätten att öppna försändelser.* Enligt 10 § 2 mom. grundlagen är hemligheten för brev och annat förtroligt meddelande okränkbar. För att framhålla denna omständighet föreslås att i paragrafens 1 mom. skall tas in en bestämmelse enligt vilken ett slutet brev inte under några omständigheter skall få öppnas. Enligt nuvarande gällande lag kan ett brev i vissa i lagen fastställda fall öppnas. Målet skall då vara att nå mottagaren.

I paragrafens 2 mom. föreslås att postföretag i vissa i lagen noga avgränsade fall skall lämnas rätt att öppna postpaket. I grundlagen är syftet att trygga hemligheten hos ett förtroligt meddelande. Utgångspunkten är att

ett postpaket innehåller gods som inte i sig torde kunna betraktas som ett förtroligt meddelande i det avseende som grundlagen avser. De rättigheter som föreslagits bli tilldelade postföretaget att öppna ett paket skall begränsas till tre noga preciserade situationer. Möjligheten att öppna postpaket i de anförda fallen behövs även för att sköta postverksamheten i praktiken och för att betjäna kunderna.

I enlighet med momentets 1 punkt bör öppnandet, då försändelsen har skadats, vara nödvändigt för att skydda innehållet eller för att konstatera dess skick. Paketet kan till exempel innehålla ett sådant ämne i en skadad behållare som skulle förstöra hela försändelsen eller hela partiet av postpaketet om det breder ut sig.

Enligt samma moments 2 punkt kan försändelsen öppnas i det fall att därigenom en eventuell risk för hälsan eller annan egendom skulle undvikas. Ett paket som är dåligt förpackat kan innehålla till exempel vassa föremål som skulle medföra risk för de personer som hanterar det eller för andra postpaketförsändelser.

Enligt momentets 3 punkt kan ett postpaket öppnas i det fall att det inte går att få reda på vare sig mottagaren eller avsändaren. Ofta innehåller ett paket en faktura, följesedel eller annat sådant dokument av vilket försändelsens mottagare eller avsändare framgår och försändelsen kan antingen befordras till den rätta postmottagaren eller returneras till avsändaren. Om paketet innehåller ett slutet brev får dock inte detta öppnas.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser vilkas syfte är att säkerställa att postpaket öppnas endast av för ändamålet särskilt utsedda personer och under övervakning av Teleförvaltningscentralen. Eftersom förfarandet i enlighet med paragrafen med att öppna paketen intimt hör samman med den enskildes rättsskydd, skall verksamheten betraktas som varande av den arten att stadgandena om straffrättsligt tjänsteansvar bör tillämpas på de personer som bemyndigas för uppgiften.

18 §. *Obeställbarhet.* Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om hur postföretaget skall gå till väga i de fall där försändelsen inte kan frambefordras till mottagaren. Enligt huvudregeln skall försändelsen returneras till avsändaren. Det finns dock fall där det inte är möjligt att få reda på vem som är

postmottagare eller avsändare. I Finland är andelen sådana fall med hänsyn till försändelsernas totalantal mycket litet. Av totalantalet brev anlände endast 0,03 procent till Posten Finland Ab:s utredningstjänst år 1999.

Även för obeställbara försändelser gäller brevhemlighetens okränkbarhet i 10 § 2 mom. grundlagen. Postföretaget skall ha skyldighet att med alla disponibla medel sträva efter att utreda försändelsens mottagare eller avsändaren. Om varken mottagaren eller avsändaren kan utredas skall postföretaget ha skyldighet att i sex månaders tid förvara en obeställbar försändelse. Förvaringsskyldigheten är motiverad även av den anledningen att både avsändaren och mottagaren under denna tid skall ha möjlighet att fråga efter försändelserna hos postföretaget eller för att någon annan eventuell hopblandning skall kunna utredas. Förvaringstiden kan dock inte av praktiska skäl förlängas oskäligt. En sex månaders förvaringstid - liksom däri föreslagna undantag - är förenlig med den nuvarande gällande lagstiftningen och den har visat sig vara lämplig.

19 §. *Förstörande och försäljning av obeställbara försändelser.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hur man skall behandla en obeställbar försändelse när förvaringstiden gått ut. Postföretaget skall ha skyldighet att förstöra det. Denna bestämmelse skall för sin del trygga brevhemligheten och ingen skall få kännedom om förtroliga meddelanden. Förfarandet skulle även motsvara rådande praxis. Arligen förstörs på detta sätt cirka 153 000 brev. Varje år hanteras (frambefordras till mottagaren, returneras till avsändaren, sänds till annan mottagare, förstörs eller förvaras) cirka 1 800 paket. Genom den föreslagna ändringen skulle antalet brev som skall förstöras uppgå till eventuellt 300 000 stycken.

Enligt lagförslagets 17 § 2 mom. 3 punkt skall postpaket som varken kan frambefordras till mottagaren eller returneras till avsändaren få öppnas. Om man då i paketet finner en uppgift, enligt vilken försändelsen antingen kan frambefordras till mottagaren eller returneras till avsändaren, skall man gå till väga på detta sätt. Om ingen uppgift finns, och försändelsen har förvarats de föreskrivna sex månaderna och det finns pengar, värdeföremål eller försäljningsdugligt gods i försändelsen, föreslås i paragrafen en bestämmelse enligt vilken innehållet skall få

försäljas på sätt som befinns lämpligt. Praxis motsvarar det förfarande som nu följs. I dag kommer en obetydlig mängd gods på detta sätt till försäljning. De pengar som postförsändelserna innehåller och de medel som försäljningen inbringar, stannar hos postföretaget efter att försäljningskostnaderna har avdragits.

I vissa fall måste man av praktiska skäl även kunna handla innan tidsfristen på sex månader har utlöpt. I dessa fall kan det vara fråga om öppna budskap, såsom kort, vilkas mottagare eller avsändare inte kan klarläggas. Dessa försändelser är inte sådana förtroliga meddelanden som behöver åtnjuta särskilt skydd efter det att allt möjligt har gjorts för att klarlägga postmottagaren eller avsändaren. I praktiken skulle det vara svårt att förvara dem. Ett annat slag av försändelse vore postpaket som förfars och som det inte är möjligt att förvara i sex månader. Med anledning därav föreslås att en bestämmelse om förstörande skall intas i paragrafens 2 mom.

20 §. *Postföretagets ansvar.* Från samhällets synpunkt är det nödvändigt att postförmedlingen fungerar tillförlitligt. Postförsändelserna kan, förutom immateriellt värde, även innehålla materiellt värde, såsom pengar, värdeföremål eller annat sådant. Det föreslås att i paragrafen skall intas en bestämmelse om när postföretagets ansvar skall börja och upphöra. För klarhetens skull i fråga om ansvarsfrågor föreslås att nuvarande praxis skall fortsätta, enligt vilken postföretaget skall konstatera sitt ansvar i sina leveransvillkor.

I paragrafens 1 moment föreslås stadgat att postverket ansvarar antingen gentemot avsändare eller mottagare av post för skada som förorsakats av att brevörsändelsen försenats, försvunnit eller skadats. Parallellt med den föreslagna lagen om posttjänster skall stadgandena i konsumentskyddslagen (38/1978) tillämpas till den del det är frågan om ett förhållande mellan postföretaget och avsändaren av post då avsändaren är en i konsumentskyddslagen avsedd konsument. Då det däremot i regel inte finns något avtalsförhållande mellan postföretaget och mottagaren av post, skall skadeståndslagen tillämpas på förhållandet mellan dem till den del det inte annat föreslagits stadgat i denna lagproposition.

Postföretaget skall som utgångspunkt i enlighet med paragrafens 1 moment ha an-

svaret för direkt skada som förorsakats av avsändaren eller mottagaren av post oberoende av dess vållande. Avsikten är att ett postföretag skall svara för skada i fråga om vilken den skadelidande påvisar att det föreligger ett orsakssammanhang mellan skadan och grunden för ansvarigheten. Postföretaget skall sålunda ersätta påvisad skada.

Det föreslås att det i paragrafens 2 skall bestämmas gränser för högsta belopp i mark för postföretagets skadeståndsskyldighet. Det föreslås att lagen inte längre skall föreskriva skadestånd i det fall att ett vanligt brev försenas, skadas eller försvinner. Om postföretagets skyldighet att ersätta en skada som vållats av att ett vanligt brev skadats eller försvunnit finns nu en bestämmelse i 5 § postförordningen. Motsvarande stadgande föreslås bli intaget i paragrafens 2 moment. Som högsta ersättningsbelopp föreslås 300 mark. Fastän det i praktiken är svårt för avsändare av post, som åberopar postens ansvar för försenad, försvunnen eller skadad brevörsändelse, att framlägga bevis för att ett vanligt brev har försenats, försvunnit eller skadats skall det anses vara motiverat att postföretaget ansvarar för skada som förorsakats även dessa vanliga brevörsändelser inom landet, om avsändaren eller mottagaren av post effektivt kan åberopa postföretagets skadeståndsskyldighet. Som högsta ersättningsbelopp föreslås att nuvarande ersättningsnivå i regel skall begagnas. Eftersom det i den internationella posttrafiken även kan råda annan praxis i fråga om skadestånd, skall dessa även beaktas på det sätt som föreslås i paragrafen. Avsändaren och postföretaget skall dock ha möjlighet att avtala annat.

Enligt uppgift som erhållits från Posten Finland Ab har det förekommit problem i samband med överlåtelse av värdeförsändelser, då försändelser har utlämnats trots att mottagaren eller dennes representant inte har samtyckt till att dennes personbeteckning eller en del därav antecknas på överlåtelsehandlingarna. Problemet har för det mesta hänfört sig till otydliga underskrifter vid överlåtelse av företags eller samfunds värdeförsändelser, då mottagaren hävdar att han eller deras företag inte känner den som kvitterat ut försändelsen. På grund av det ovan stående föreslås att till paragrafens 3 mom. fogas en bestämmelse om postföretagets rätt att kontrollera mottagarens personbeteckning och att anteckna denna på postförsändelsens

överlåtelsehandlingar då det är frågan om en postanvisningsförsändelse, bevislig eller asurerad försändelse. I 13 § 1 mom. personuppgiftslagen (523/1999) finns bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för behandling av personbeteckning. Behandlingen är möjlig med den registrerades entydiga samtycke eller om behandlingen regleras i lag. Utöver dessa situationer får personbeteckningen behandlas, om det är viktigt att entydigt individualisera den registrerade för att utföra en i lagen angiven uppgift, för att uppfylla den registrerades eller den registransvariges rättigheter och skyldigheter eller för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring. Genom att anteckna personbeteckningen skall man förvissa sig om att brevhemligheten inte onödigt äventyras och att även de andra kundernas rättigheter kan tillgodoses och tryggas, då postföretaget till exempel överlämnar ett rekommenderat brev som sänts av en myndighet eller en postassurerad försändelse som sänts av en bank. Den som tillhandahåller av de samhällsomfattande posttjänst skall därtill sköta om trafiken i enlighet med de av Finland ingångna internationella postfördragen, såsom förmedling av pengar i form av postanvisning. Postföretaget skall se till att personbeteckningen inte överläts till avsändaren och att personbeteckningen inte i onödan antecknas i någon handling.

Till övriga delar skall skadeståndslagen (412/1974) följas. I paragrafens 4 moment föreslås att här skall intagas ett hänvisningsstadgande. Skadeståndslagen skall tillämpas på postföretagets ansvarsfrågor till den del inte annat i denna lagproposition skall föreslås stadgat. Vid prövningen av postföretagarens ansvar skall sålunda tillämpas till exempel de allmänna principerna för jämkning eller vållande enligt skadeståndslagen.

21 §. *Placering av postlådor.* Användarnas möjlighet att utnyttja postföretagets tjänster påverkas väsentligt av hur försändelserna kan postas. För att trygga nivån på tjänsterna föreslås att postföretaget skall ha rätt att placera anordningar för uppsamling och utdelning, vilka oftast är brevlådor, både på allmänna områden inom planläggningsområden och på enskilda områden liksom också på vägområden. Med de i paragrafen nämnda anordningarna och konstruktionerna avses bland annat postlåda. Det förfarande som paragrafen avser motsvarar inom glesbygdssområdena nuvarande praxis och står också i

harmoni med de nuvarande principerna för utdelningen.

I paragrafens 2 moment skall utsättas en toleransskyldighet för den enskilde ägaren, enligt vilken denne skall vara skyldig att tillåta att anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för uppsamlingen och utdelningen fästs på en vägg, en port eller vid ett staket eller som skall placeras på marken. Förutsättningarna för en sådan toleransskyldighet hade uttryckts i paragrafens 1 moment, vilket gäller kommunens skyldighet att tillåta att motsvarande anordningar och konstruktioner placeras på allmänt område. Det kan i någon mån anses vara problematiskt att de förutsättningar för skyldigheten som uppstår för en privat ägare är de samma som för kommunen. Av det förslagna 1 momentet framgår att en rimlig placering skall bedömas med hänsyn till postföretaget eller postmottagaren. Det vore dock ändamålsenligt att en sådan toleransskyldighet som skall åläggas en enskild skulle komma i fråga endast om detta kunde betraktas som rimligt från den enskildes synpunkt (se även GrUU 14/1993 rd). Förslaget är att ett stadgande om saken intas i paragrafens 2 moment.

22 §. *Beslut av kommunens byggnadstillsynsmyndighet om placering av postlådor samt ersättningsskyldighet.* Huvudregeln skall alltså vara den att postmottagaren och postföretaget sinsemellan avtalar om platsen för placering av en postlåda. Om man inte kommer överens om placeringen, föreslås att nuvarande praxis skall fortgå, enligt vilken kommunens byggnadstillsynsmyndighet skall avgöra saken. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet är den bästa opartiska, lokala experten i denna fråga, och den känner till de lokala förhållandena, såsom de krav som vinterunderhållet ställer. Bevarandet av kommunens byggnadstillsynsmyndighets uppgifter oförändrade stöder även kommunernas självstyrelse. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet skall i sitt avgörande beakta även de krav som postverksamheten ställer och de allmänna anvisningar som eventuellt meddelats av Teleförvaltningscentralen. Teleförvaltningscentralen har meddelat anvisningar med stöd av den nuvarande lagen åren 1994 och 1999.

Till de delar placeringen av postlådor orsakar skada eller men, skall ersättning för detta betalas i enlighet med lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Placeringen skall kvarstå på om-

rådet som servitut.

23 §. *Leveransvillkor.* Eftersom posttjänsterna är viktiga för samhället och de skall finnas tillgängliga för alla på hela landets territorium, ställs det särskilda krav på leveransvillkoren för postföretag som bedriver postverksamhet. I de skriftliga, publicerade leveransvillkoren skall i detalj inskrivas bland annat kundens och postföretagets rättigheter och skyldigheter och kundens rättsskyddsmedel. De centrala rättigheterna och skyldigheterna för postföretaget och kunden föreslås bli stadgade i lagen om posttjänster, liksom även kundens rättsskyddsmedel, som skall vara sådana att tvisterna skall kunna biläggas rättvist och snabbt. En kund hos postföretaget (mottagare eller avsändare) skall kunna föra ett ärende som gäller utdelningsplan, som posten har utarbetat på grundval av sina leveransvillkor, en ändring av leveransvillkoren eller postutdelningen till Teleförvaltningscentralen för avgörande. Om postföretaget och postmottagaren inte kan nå överenskommelse om placeringen av postlådor, beslutar kommunens byggnadstillsynsmyndighet om saken. Teleförvaltningscentralen och kommunens byggnadstillsynsmyndighets beslut kan överklagas sålunda som det föreslås bli bestämt i 37 § lagen om posttjänster.

En postmottagare eller avsändare som ingått avtal med ett postföretag kan även föra ett tvistemål till allmän underrätt för avgörande. En kund som är konsument kan väcka talan vid allmän underrätt på konsumentens boningsort. Därtill kan en sådan kund få sina krav upptagna till behandling av konsumentklagonämnden.

Med beaktande av de skyldigheter i grundlagen som hänför sig till konfidentiella brev och andra meddelanden samt postverksamhetens övriga specialkaraktär föreslås att konsumentombudsmannens utlåtande skall inhämtas för leveransvillkoren, innan de tas i bruk, för att trygga konsumenternas ställning. Enligt den nuvarande lagstiftningen har trafikministeriet fastställt de allmänna grunderna för leveransvillkoren, men i samband med reformen av lagstiftningen vore det skäl att höja författningsnivån och bestämma om grunderna i lag. Vidare föreslås att Teleförvaltningscentralen skall godkänna leveransvillkoren efter att ha inhämtat ett tillstyrkande utlåtande av konsumentombudsmannen om saken. På leveransvillkoren skall även konsumentskyddslagens stadgan-

den tillämpas i situationer där leveransvillkoren tillämpas på avtal mellan postföretaget och konsumenten. Konsumentombudsmannen skall i främsta rummet förvissa sig om att leveransvillkoren står i harmoni med konsumentskyddslagens stadganden. Om konsumentombudsmannen inte skall kunna avge ett tillstyrkande utlåtande för de leveransvillkor som tillställts denne för granskning, skall Teleförvaltningscentralen, konsumentombudsmannen och postföretaget fortsätta förhandlingarna för att göra upp leveransvillkor som kan godkännas med hänsyn till alla parter. Som tillsynsmyndighet för postverksamheten vore det skäl för Teleförvaltningscentralen att sätta sig in i leveransvillkoren redan innan de tas i bruk. Detta motiveras därtill av det att det i propositionen föreslås att man till vissa delar skall avstå från en reglering som bör anses vara alltför detaljerad på nivå av lag (såsom postförsändelsens mått, den övre gränsen för skadestånd). Eftersom postföretaget kunde fastställa innehållet i dessa detaljer i sina leveransvillkor, skall en myndighetskontroll betraktas som nödvändig. Teleförvaltningscentralen skall även fatta ett förvaltningsbeslut om saken, vilket kan överklagas.

Leveransvillkoren skall publiceras i tryckt form. Leveransvillkoren skall kunna ändras skriftligt i samma ordning som de har publicerats.

För att säkerställa att postföretagen tillämpar en öppen och icke diskriminerande prisättning, skall postföretagets avgifts- och faktureringsgrunder anges i postföretagets leveransvillkor. De som utnyttjar posttjänsterna skall till sitt förfogande ha en prislista, där alla omständigheter som hänför sig till prissättningen tydligt framgår.

Postföretaget har ett servicetvång och bland dess kunder kan det även finnas sådana som inte betalar portoavgift. Det vore oskäligt att förplikta företaget att tillhandahålla tjänster utan ersättning. Av denna anledning har postföretaget möjlighet att reservera en rätt att kräva säkerheter eller andra avvikande betalningsgarantier av kunden. Av leveransvillkoren bör de sist nämnda grunderna mer noggrant framgå.

24 §. *Kontroll av posttjänsternas kvalitet.* I 9 § trafikministeriets beslut om posttjänster bestäms det om postföretagets skyldighet att årligen offentliggöra uppgifter om servicens kvalitet. Av dessa uppgifter skall dessutom framgå antalet klagomål som postföretaget

behandlat och hur de har behandlats. Genom 9 § i nämnda beslut har artikel 17.2 i postverksamhetsdirektivet bringats i kraft nationellt. Enligt nämnda direktivbestämmelse förpliktas den nationella tillsynsmyndigheten att säkerställa att ett oavhängigt organ granskar tjänsternas nivå och att en rapport om resultaten årligen offentliggörs. I artikel 19.4 i postverksamhetsdirektivet förpliktas medlemsstaterna dessutom att säkerställa att den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna tillsammans med granskningsrapporten om prestationsnivån offentliggör uppgifterna om antalet klagomål som gjorts av användarna av posten och om sättet på vilket de har behandlats.

Med tanke på uppföljningen av granskningen av posttjänsternas kvalitet och den allmänna utvecklingen är det nödvändigt att utsträcka paragrafen att gälla alla postföretag.

På motsvarande sätt i 10 § trafikministeriets beslut om posttjänster föreslås det att i lagen om posttjänster skall bestämmas om skyldighet för Teleförvaltningscentralen att årligen offentliggöra en rapport om hur kvalitetsstandarderna följs.

25 §. *Prissättning*. Enligt artikel 12 i postverksamhetsdirektivet skall medlemsstaterna säkerställa att prissättningen för de samhällsomfattande tjänsterna sker i enlighet med följande principer: priserna skall vara rimliga och sådana att de ger samtliga användare möjlighet att få tillgång till de tjänster som tillhandahålls, priserna skall anpassas till kostnaderna, användningen av en enhetlig och godkänd taxa hindrar inte den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna att ingå individuella avtal om priser med kunder och prissättningen skall vara öppen för insyn och icke-diskriminerande.

Den bestämmelse om prissättning som finns i den postlag som föreslås bli upphävd är mycket allmänt hållen. Enligt 4 § postlagen skall de avgifter som postföretaget uppstår vara rättvisa och stå i rimlig proportion till de genomsnittliga kostnaderna för verksamheten. Posten Finland Ab har följt en enhetlig taxa i hela landet, även om vår lagstiftning inte har förutsatt detta.

I paragrafen föreslås ingå en bestämmelse som förpliktas den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst att tillämpa enhetlig prissättning i hela landet. Förpliktelsen skulle gälla en vanlig brevframsändelse inom landet, vilken skall utdelas följande dag och

den avser enstaka framsändelse, för vilken avsändaren köper ett frimärke eller betalar den genom något annat motsvarande allmänt ibrukvarande betalningssätt. Den skulle gälla Posten Finland Ab:s nuvarande 1 klass brev. I paragrafen föreslås också ingå en bestämmelse om att för de avgifter som postföretaget uppstår skall vara skäliga och tjänsterna tillgängliga för alla användare. Avgifterna skall anpassas till kostnaderna.

En enhetlig prissättning ökar den regionala jämställdheten. Dessutom föreslås att det i denna paragraf även skall intas ett omnämnande om rättvisa priser. Vidare skulle kravet ha inverkan på konkurrensförhållandena. Posten Finland Ab har en synnerligen stark konkurrensställning. Det är sannolikt att det inte inom den närmaste framtiden kommer in på marknaden något företag som bedriver postverksamhet i hela landet. En eventuell konkurrens torde förbli regional och marknadsandelarna obetydliga för nykomlingar i branschen. Av denna anledning vore det viktigt att Posten Finland Ab inte genom underprissättning oskäligt skulle kunna försvåra uppkomsten av konkurrens.

26 §. *Kostnadsredovisning*. Enligt artikel 14 i postverksamhetsdirektivet skall de som tillhandahåller de riksomfattande tjänsterna i sin interna redovisning ha skilda konton åtminstone för de tjänster som hör till de monopoliserade tjänsterna och de andra som inte hör till de monopoliserade tjänsterna. I Finland finns det inga monopoliserade tjänster. I artikel 14 postverksamhetsdirektivet finns ytterligare detaljerade bestämmelser om hur kostnaderna för varje ovan nämnd monopoliserad tjänst och andra än för monopoliserade tjänster skall hänföras. Den nationella tillsynsmyndigheten kan besluta att låta bli att tillämpa ovan nämnda principer som skall tillämpas på en öppen redovisning, om inte några tjänster i medlemsstaten har monopoliserats för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, om medlemsstaten inte har inrättat någon kompensationsfond i enlighet med artikel 9.4 i direktivet och den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna inte heller beviljas statsbidrag i någon form.

I paragrafen föreslås ingå en bestämmelse om att den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skall åläggas att utnyttja ett redovisningssystem, av vilket skälighet och avgifternas förhållande till kostnaderna skall framgå.

I paragrafens 2 mom. preciseras 1 mom. genom att det konstateras att den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst i sin interna redovisning skall ha skilda konton för åtminstone de tjänster som hör till den samhällsomfattande posttjänst och för övriga tjänster. Vidare skall den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst åläggas att räkna ut kostnaderna i de tjänster som hör till de samhällsomfattande tjänsterna per försändelseslag.

Det faktiska monopol som Posten Finland Ab i dag har på adressförsedda brevöversändelser kräver på en ökad transparens i verksamheten talar för att bestämmelserna som hänför sig till kostnadsredovisningen skall ingå i lagen. Bestämmelser skall inte förändra den rådande situationen, eftersom Posten Finland Ab redan nu av konkurrensrättsliga skäl skall särskilja de olika tjänsterna och en motsvarande bestämmelse finns i trafikministeriets beslut om posttjänster.

I 7 § 5 mom. trafikministeriets beslut om posttjänster åläggs den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna att tillstålla ministeriet i fråga beskrivningar av de redovisningssystem som begagnas. Eftersom det i 29 § föreslås att Teleförvaltningscentralens uppgift skall vara att övervaka att i lagen om posttjänster och med stöd av denna givna bestämmelser iakttas, föreslås att till paragrafen fogas skyldigheten för den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna att tillstålla Teleförvaltningscentralen beskrivningar av de redovisningssystem som begagnats. Propositionen förändrar inte rådande praxis, enligt vilken det faktiska övervakningsarbetet utförs vid Teleförvaltningscentralen.

27 §. *Samarbetsplikt.* I lagen avsedd postverksamhet bedrivs, förutom av Posten Finland Ab, av ett postföretag som är verksamt på Åland. Därtill har koncession för regional postverksamhet beviljats Suomen Suoramainonta Oy. För att trygga postservicens kvalitet och en smidig förmedling av postöversändelser är det motiverat att bestämma om de åtgärder som postföretaget är skyldigt att vidta för att vidareförmedla kundernas försändelser. Förutsättningarna för tillträde till nätet har också behandlats i artikel 11 i postverksamhetsdirektivet. Enligt den skall det säkerställas att det finns tillträde till det allmänna postnätet på villkor som är öppna för insyn och inte diskriminerande. I praktiken har detta skett.

Paragrafens 1 mom. skall ålägga postföretaget att sköta om att postöversändelsen sänds vidare, om mottagarens adressort inte befinner sig inom postföretagets koncessionsområde. Paragrafens 2 mom. skulle förplikta postföretaget att sköta om att post som sänts av kunder hos ett annat postföretag delas ut till anordning eller konstruktion som befinner sig i postföretagets besittning, såsom exempelvis till ett postfack.

För att man skall kunna säkerställa att postföretagens inbördes avtal om ovan nämnda frågor är likvärda till sina villkor och rimliga samt att även användarens intressen beaktas i tillräcklig mån, föreslås 3 mom. innehålla en bestämmelse om att avtalen skall tillställas Teleförvaltningscentralen för godkännande. Teleförvaltningscentralen skall anses ha godkänt avtalet, om den inte meddelat annat inom en månad. Om Teleförvaltningscentralen inte godkänner avtalet, har postföretaget rätt att söka ändring i beslutet genom att överklaga det så som i 38 § stadgas. I paragrafens 3 moment föreslås att avtalet även skall innehålla prissättningsgrunderna. Vid prissättningen skall utgångspunkten vara en strävan efter en prissättningsnivå som för motsvarande tillgängliga tjänster, för att undvika en över- eller underprissättning.

28 §. *Övriga skyldigheter.* I paragrafen föreskrivs det om postföretagens allmänna skyldigheter. Sådana allmänna skyldigheter omfattar beredskap att sköta postverksamheten även under exceptionella förhållanden samt skyldigheten att iaktaga de regler och bestämmelser som eventuellt på annat håll finns om postverksamheten.

Delgivningsförfarandet är i bruk i många olika slag av myndighetsfunktioner och förfaranden som hänför sig till rättstillämpningen. Som exempel kan nämnas lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966). På grund därav är det nödvändigt att förplikta den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst att sköta om att det i lagen föreskrivna delgivningsförfarandet står till förfogande i hela landet i den utsträckning som det berör posttjänsterna.

Eftersom förfarandet med mottagningsbevis är en viktig form för förvaltningsförfarandet, kan postföretaget till denna del anses sköta en i 124 § grundlagen avsedd offentlig förvaltningsuppgift och skötseln av verksamheten förutsätter tjänsteansvar enligt strafflagen.

5 kap. Styrning och tillsyn över postverksamhet

29 §. *Allmän styrning, utveckling och tillsyn.* Den allmänna styrningen, utvecklingen och tillsynen hör i dag till trafikministeriets verksamhetsområde. I detta avseende föreslås ingen förändring.

Enligt paragrafens 2 mom. skall det vara Teleförvaltningscentralens uppgift att övervaka att lagen och med stöd av denna meddelade föreskrifter och bestämmelser iakttas. Detta skall motsvara nuvarande praxis. Enligt postverksamhetsdirektivets principer skall affärsverksamheten och förvaltningsuppgifterna åtskiljas, varför det finländska systemet motsvarar sitt ändamål även till denna del. Systemet har fungerat väl. Kunderna har allt sedan år 1994 kunnat vända sig till Teleförvaltningscentralen, om de har ansett att postföretaget i sin verksamhet handlar lagstridigt. Kontakter och klagomål inkommer det årligen till Teleförvaltningscentralen ungefär 500-700 stycken. Största delen av dem klaras upp genom information eller genom att förhandla om saken med kunden och postföretaget. Egentliga avgöranden fattas cirka 3-10 per år vid Teleförvaltningscentralen. I cirka 3-5 procent av fallen anförs besvär hos högre rättsinstanser.

30 §. *Tillsynsavgifter.* Enligt den nuvarande postlagen har en särskild tillsynsavgift uppburits av de postföretag som bedriver postverksamhet för att sköta de uppgifter vid Teleförvaltningscentralen som hänför sig till tillsynen över postverksamheten. Detta har visat sig vara ett fungerande system, varför man föreslår en fortsättning för det. Avsikten är inte att med hjälp av avgifterna samlas in mer intäkter för staten än vad som är nödvändigt för att täcka de kostnader som vållas av verksamheten och det kapital som investerats för tillsynen och för avgifterna för det internationella samarbetet. Uppgiften att fastställa avgiftens storlek föreslås allmänt ankomma på trafikministeriet. För klarhetens skull föreslås att till paragrafen skall fogas en hänvisning till lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

31 §. *Rätt till upplysningar.* Paragrafen skall innehålla bestämmelser om trafikministeriets och Teleförvaltningscentralens rätt att få upplysningar av postföretagen för att fullgöra i denna lag föreskrivna styrnings- och tillsynsuppgifter.

6 kap. Tvångsmedel, påföljder och ändringsökande

32 §. *Tvångsmedel.* Det föreslås att det i paragrafens 1 mom. bestäms om Teleförvaltningscentralens möjlighet att förplikta postföretag att rätta till sina fel eller försummelser, om postföretaget bryter mot lagen om posttjänster eller bestämmelser eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag.

Enligt paragrafens 2 mom. skall Teleförvaltningscentralen för att förstärka den skyldighet som avges i 1 mom. kunna förelägga vite, hot om avbrytande eller hot om tvångsutförande i enlighet med vad som bestäms i viteslagen.

I paragrafens 3 mom. finns enligt allmän praxis en bestämmelse om betalning och återindrivning av kostnader som tvångsutförandet vållat staten. Paragrafen motsvarar den nuvarande lagstiftningen. För klarhetens skull föreslår man att i momentet skall intas en hänvisning till lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (367/1961).

Aven om man inte har tillgripit de i paragrafen föreskrivna tvångsmedlen under den tid postlagen varit i kraft, anses det vara nödvändigt att alljämt bibehålla möjligheten att bruka tvångsmedel.

33 §. *Återkallande av koncession.* På motsvarande sätt som i gällande lagstiftning föreslås att statsrådet skall tilldelas rätten att återkalla postföretagets koncession, om postföretaget handlar i strid med lagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eftersom dock inte vilken försummelse som helst kunde utgöra grund för att återkalla koncessionen, föreslås att brott mot lagens föreskrifter skall på ett väsentligt sätt påverka skötseln av postverksamheten innan koncessionen kan återkallas. Koncessionen skall inte heller kunna återkallas, förrän postföretaget har uppmannats att rätta till sitt förfarande. Koncessionen skall också kunna återkallas delvis, om detta är ändamålsenligt. Hittills har återkallande av koncession inte tillgripits i praktiken. För att det av paragrafen skall framgå alla de situationer i vilka ett återkallande av koncessionen är möjligt, föreslås att i 2 mom. upptas en hänvisning till 11 §.

34 §. *Olovligt utövande av postverksamhet.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om straff för olovligt utövande av postverk-

samhet. Det skall vara frågan om verksamhet som sker utan koncession enligt denna lag. Det föreskrivna straffet föreslås bli mildrat sålunda att man skall avstå från hot om fängelse. Den ekonomiska vinningen av den olovliga verksamheten skall bli förverkad till staten.

Postlagens 20 §, som avviker från den föreslagna paragrafen endast i det avseendet att hotet om fängelse frångås och det införs en påföljd som innebär förverkande av ekonomisk vinning, har inte tillämpats under den tid lagen varit i kraft.

35 §. *Brott mot tystnadsplikten.* I enlighet med nuvarande praxis föreslås det straff för brott mot tystnadsplikten för den som är anställd hos ett postföretag, för ombud som ingått avtal med detta eller för annan motsvarande person. För brott mot tystnadsplikten föreslås att straff skall utdömas enligt 38 kap. 1, 2 eller 3 § strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

Det föreslås att till paragrafen fogas en hänvisning till 38 kap. 3 § strafflagen vari det bestäms om kränkning av kommunikationshemlighet. Enligt paragrafen skall den som behörigen öppnar ett brev eller annat tillslut meddelande som är adresserat till någon annan, för kränkning av kommunikationshemlighet dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Försök är straffbart.

36 §. *Avgörande av meningsskiljaktigheter och tvister som gäller leveransvillkor och distribution.* I paragrafens 1 mom. föreslås att den som är missnöjd med en plan som avses i 14 § och som postföretaget utarbetat på grundval av sina leveransvillkor, ändring av leveransvillkoren eller postutdelningen skall få föra saken till Teleförvaltningscentralen för avgörande. Begäran om avgörande skall göras skriftligen inom 60 dagar efter att anledningen till missnöje har kommit till kännedom för den som söker avgörande. Bevisningen av dagen för delfåendet kan i praktiken i vissa fall medföra svårigheter. I sådana fall skall tidpunkten för fatalitetens början tolkas till sökandens fördel.

Förslaget avviker inte från den bestämmelse som i dag är i kraft.

37 §. *Ändringssökande.* Enligt gällande lag i dag kan besvär över byggnadsnämndens beslut i enlighet med 23 § 1 mom. anföras såsom det bestäms i 138 § byggnadslagen.

Bestämmelsen är dock föråldrad. Beslut av kommunens byggnadstillsynsmyndighet om placeringen av postlådor gäller endast berörda parter. De besvärberättigades krets kunde i själva verket då definieras i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996)

In 1 mom. införs en hänvisning till förvaltningsprocesslagen. Enligt 7 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen får besvär anföras över beslut av statsrådet och ministerier hos högsta förvaltningsdomstolen på den grunden att beslutet strider mot lag. Enligt lagens 7 § 2 moment får besvär över beslut av myndighet som är underställd statsrådet anföras hos länsrätten. Efter att lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) trädde i kraft från början av november 1999 får besvär anföras hos den regionala förvaltningsdomstolen i stället för hos länsrätten. I enlighet med det cirkulär som justitieministeriet utsände i augusti 1996 (dnr 2833/41/96/OM) föreslås att bestämmelsen om ändringssökande skall ändras på föreslaget sätt. Besvärsförbudet om utsättande av vite i den nu gällande lagen strider mot 21 § grundlagen (GrUU 5/1997 rd) varför det inte längre skall intas i lagen.

7 kap. Särskilda bestämmelser

38 §. *Handräckning.* I paragrafen föreslås bestämmelser om trafikministeriets och Teleförvaltningscentralens rätt att få handräckning av polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet vid verkställigheten av denna lag och bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Förslaget motsvarar den rådande situationen.

39 §. *Adressregister.* I paragrafens 1 moment föreslås bestämmelser om postföretags rätt att föra adressregister. Postföretaget skall i regel få de uppgifter som skall införas i adressregistret av sina kunder, med vilka kan avses mottagare av post. Som andra uppgiftskällor i detta avseende kan kommunerna, gårds- och fastighetsbolagen, Statistikcentralen och Befolkningsregistercentralen komma i fråga i enlighet med vad som stadgats i befolkningsdatalagen, till den del som inte annat skall stadgas i denna lag. Postföretaget är således sådan registeransvarig som avses i personuppgiftslagen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar postlagens bestämmelse.

Till paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om registrering av personbeteck-

ning eller annan motsvarande identifieringskod i adressregistret. Med annan motsvarande identifieringskod avses till exempel företagens as-signum. Datasekretessnämnden har ansett det vara ovillkorligt och nödvändigt att registrera personbeteckningen i adressregistret, för att uppdateringsuppgifterna skall kunna hänföras till rätt person. Genom att bruka personbeteckningen säkerställer man att brevhemligheten inte äventyras och att upprätthållandet av registret och den interna kvaliteten även i övrigt garanteras. Till exempel i Posten Finland Ab:s adressregister har registrerats uppgifter för över fem miljoner postmottagare. För att rätten att begagna personbeteckning inte i framtiden skall bli beroende av tolkningen av personuppgiftslagen, föreslås att en bestämmelse om detta skall införas i lagen om posttjänster. Adressregistrets uppgiftsinnehåll kan förändras och det skall således kunna inskränkas eller utvidgas allt efter postföretagets verksamhet. På grund härav skall det inte föreslås att det i lagen skall intas något detaljerat stadgande som fastställer adressregistrets innehåll av uppgifter. Postföretaget skall ha rätt att inrymma åtminstone följande uppgifter i adressregistret: postmottagarens uppgifter (kundnummer, kundens tillstånd, vilket kan vara till exempel aktivt eller passivt, personbeteckning/samfundspostmottagarbeteckning, språk, eventuellt förbud mot utlämnande av adresstjänster, namnuppgifter), adressuppgifter (tidigare, nuvarande och av dem alla adresser vid samma tid) jämte datum), utdelningsuppgifter (uppgifter som beskriver utdelningsrutten och utdelningsobjekt), uppgifter som skall förmedlas i adresstjänster (med dessa uppgifter skall förmedlingen av ändrade adresser till adresstjänsterna hos de företag och samfund med vilka postföretaget ingått avtal) samt andra eventuella hjälp- och styrningsuppgifter.

Som uppgiftskällor för adressregistret kan kunderna och postföretagets utdelningsproduktion och produktionsplanering i främsta rummet komma i fråga. Eventuellt kunde kommunerna, gårds- och fastighetsbolagen fungera som uppgiftskällor. Vad beträffar tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster skall även Statistikcentralen och Befolkningsregistercentralen komma i fråga. I enlighet med förslaget skall tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ha rätt att för skötseln av den egna postverksamheten av Befolkningsregistercentralen få uppgifter om

postmottagarens död, födelse, ändrade personbeteckning, inflyttade till landet, namnändringar och adressändringar för sådana postmottagare vilkas adress skulle saknas i adressregistret för tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster samt för sådana postmottagare, vilkas personbeteckning skulle saknas i adressregistret för tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster, personbeteckning.

Det är skäl att i lagen säkerställa att uppgifter fås såväl genom de ändringar som postmottagarna uppges, som också av myndigheterna. Posten Finland Ab och Befolkningsregistercentralen håller på att inleda en gemensam tjänst för flyttningsanmälan. För Befolkningsregistercentralen har rätten till personbeteckning och postadress inskrivits i befolkningsdatalagen (507/1993). För att säkerställa att den gemensamma insamlingen av uppgifter skall fungera bör även den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ha motsvarande rätt föreskrivna på nivån av lag.

I 3 mom. inskrivs en bestämmelse om användningssyftet för adressregistret. Utgångspunkten vid definitionen av adressregistrets användningssyfte skall vara postföretagets skyldighet att frambefordra de försändelser som inlämnats till postföretaget. Användningssyftet skall i främsta rummet stödja utdelningsverksamheten. Såsom i 18 § av lagpropositionen föreslås, skall postföretaget ha skyldighet att med tillbudsstående medel sträva efter att utreda mottagaren eller avsändaren av försändelsen. Sålunda stöder upprätthållandet av ett täckande adressregister och exakta och uppdaterade uppgifter i detta, förutom basutdelningsverksamheten, även utredningen av obeställbara försändelser. Postföretaget skall ha rätt att begagna sitt adressregister för att kontrollera och korrigera de adresser för postavsändare vilka det förfogar över. Postföretaget skall inte ha rätt att, t.ex. genom försäljning, överlåta vidare personbeteckningar eller motsvarande identifieringskoder som har införts i dess adressregister. I momentet föreslås bestämmelser om den registrerades rätt att förbjuda att adressuppgifterna används för ovan nämnda kontroll- och korrigeringsservice. Datasekretessnämnden har, under den tid personregisterlagen (471/1987) varit i kraft, tre gånger beviljat Posten Finland Ab undantagslov för att utlämna mottagarnas adresser som adresstjänst för avsändare av postför-

sändelser. Enligt datasekretessnämndens motiveringar är adresstjänsten en service som kompletterar posttjänsterna och med vilken man kan hindra att postförsändelserna levereras till felaktiga adresser. Datasekretessnämnden har ansett att det har funnits ett i lagen förutsatt vägande skäl att bevilja undantagslov. Med beaktande av bland annat det att personbeteckningen inte utlämnas i samband med nämnda tjänster och att postföretaget inte utlämnar uppgifter för sådan registrerad som har förbjudit utlämnande av uppgifterna, har datasekretessnämnden ansett att utlämnandet inte äventyrar den registrerades integritet och inte heller dennes fördelar och rättigheter. Posten Finland Ab har från och med år 1994 fått tillstånd av sina kunder att utlämna adressuppgifter inom adresstjänst genom avtal om adressändring och vidare-sändning. På grund härav har det undantagslov som datasekretessnämnden beviljat Posten Finland Ab i praktiken gällt endast dem som har flyttat under en tid då det den flyttningsanmälningsblankett eller det vidare-sändningsavtal som var i bruk saknade uppgift om saken, eller sådana som inte har flyttat under åren 1989-1994. För att behärska situationen och trygga att adresstjänstsystemet fungerar tillförlitligt bör användningen av alla adresser säkerställas i lagen.

Till paragrafens 4 mom. föreslås en uttrycklig bestämmelse om tiden för förvaring av uppgifter. En föråldrad, med tanke på behandlingens syfte onödig eller bristfällig person uppgift skall avföras ur adressregistret senast tio år efter att postföretaget har fått uppgift om till exempel att postmottagaren har avlidit. Postföretaget kan få ovan nämnda uppgift till exempel direkt av kunden, av myndighet eller delägare i dödsbo. En tio års förvaringstid skall betraktas som nödvändig, eftersom den registrerade uppgiften kan vara av betydelse ännu efter flera år. I praktiken har det visat sig att uppgifterna varit nödvändiga till exempel i fråga om oskiftade dödsbon. Vidare är tio års förvaringstid nödvändig för att både säkerställa brevhemligheten och garantera en hög nivå hos den service som erbjuds kunderna.

40 §. *Åtgärder med anledning av att postverksamhet upphör.* Postföretaget skall ha skyldighet att anmäla till statsrådet om att verksamheten upphör tre månader, innan postverksamheten avses upphöra. Målet är att skydda rättsskyddet för dem som utnyttjar posttjänsterna och att ge statsrådet möj-

lighet att vidta de åtgärder som saken kräver. Om postföretagets koncession återkallas eller postföretaget annars skall upphöra med sin verksamhet, föreslås i paragrafen en bestämmelse om att statsrådet skall besluta om de åtgärder som skall vidtas för att säkerställa en fortsatt postverksamhet i hela landet. Vidtagandet av de föreslagna åtgärderna skall i synnerhet gälla fall där den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skulle upphöra med sin verksamhet antingen totalt eller på vissa områden. Förslaget motsvarar det rådande läget.

I paragrafens 3 moment skulle statsrådet lämnas befogenhet att besluta om att postföretagets driftstillgångar överförs till en annan utövare av postverksamhet. Stadgandet bör bedömas med hänsyn till 15 § 2 mom. grundlagen. Enligt det stadgas om expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning genom lag. Det föreslagna 40 § 3 moment skulle innebära en möjlighet att överföra egendom från ett enskilt rättssubjekt till ett annat. Utgående från att det är fråga om att trygga upprätthållandet av postverksamheten och en överföring av egendom är den yttersta utvägen, och att regleringen kan anses vara tillräckligt konkret, kan arrangemanget betraktas som tillåtet av statsförfattningen (se GrUU 19/11994 rd och 38/1998 rd).

41 §. *Frimärksutgivning och användning av andra portomärken.* Enligt 27 2 mom. postlagen kan statsrådet på ansökan bevilja ett postföretag rätt att ge ut frimärken. Enligt världspostkonventionen har endast Posten Finland Ab och Posten på Åland rätt att utge internationellt godkända frimärken.

Statsrådet skall alljämt ha rätt att på ansökan bevilja postföretag rätt att ge ut internationellt godkända frimärken. Eftersom det enligt internationella fördrag är frågan om ett nationellt privilegium, skall det alljämt anses vara motiverat att statsrådet skall bevilja rätten att ge ut internationellt godkända frimärken. Till denna del är syftet inte att ändra på rådande situation.

I paragrafen föreslås en bestämmelse om att trafikministeriet på ansökan skall kunna bevilja postföretag rätt att ge ut frimärken som kan användas som betalningsmedel i inrikes post. Postföretag som har beviljats koncession behöver i sin verksamhet rätt att ge ut frimärken eller att ta i bruk motsvarande betalningsanteckningar. Eftersom beviljandet av rätten att utge frimärken som skall

användas i inrikes post inte kan betraktas som en fråga som skall föras till statsrådet för avgörande, föreslås det att rätten kunde beviljas av trafikministeriet.

Vidare föreslås det att rätten att ge ut frimärken kunde beviljas postföretag som skall ha framfört tillförlitlig utredning om tidpunkten då verksamheten inleds.

I paragrafen föreslås dessutom en bestämmelse om Teleförvaltningscentralens rätt att vid behov meddela föreskrifter om användningen av portomärke som motsvarar frimärken, om dess form, placering på brev-försändelsen och dess användning i övrigt. Postföretagen kunde erbjuda sina kunder en möjlighet att använda andra betalningssätt än frimärken. Det anses inte vara nödvändigt att på lagnivå bestämma om olika sätt för portomärkning. Det är i huvudsak företagen som begagnar sig av dessa så kallade 'frankeringsmärken'.

42 §. *Närmare bestämmelser.* I paragrafen föreslås en bestämmelse om fullmakt att utfärda närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag genom förordning av statsrådet.

I paragrafens 2 mom. anges de frågor som kan regleras genom förordning av trafikministeriet. Dyliga frågor kan gälla prissättning, kostnadsredovisning, samarbetskyldighet samt andra till sin sakliga betydelse otydliga frågor. I fråga om prissättningen och kostnadsredovisningen kan det uppstå behov av att utfärda tilläggsbestämmelser, vilka hänför sig till bokföringens natur. Samarbetsplikten vore för sin del en helt ny förpliktelse i lagen. Dess genomförande kan vara förenat med detaljer som skall kräva myndighetsstyrning.

8 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

43 §. *Ikraftträdande.* Det föreslås att i paragrafen intas en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande.

44 §. *Övergångsbestämmelse.* I paragrafen föreslås en tidsmässig begränsning av koncessionsperioden för koncession som beviljats postföretag tillsvidare. På grund härav skall sådan koncession för postverksamhet

som är i kraft tillsvidare och som beviljats då lagen har trätt i kraft gälla i tjugo år från den tidpunkt då lagen trädde i kraft. Koncession som beviljats postföretag på viss tid skall vara i kraft ända tills koncessionsperioden utgår.

Koncessionsansökningar som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande skall behandlas i enlighet med lagen om posttjänster.

Postföretags rätt att utge frimärken skall vara beroende av koncessionsperiodens längd. På grund härav föreslås att ett postföretag som då lagen träder i kraft har beviljats rätt att ge ut frimärken skall få fortsätta med att ge ut frimärken under koncessionens giltighetstid.

Den i 39 § 4 mom. föreslagna tidsfristen på tio år föreslås börja från det att lagen träder i kraft.

2. **Närmare bestämmelser**

I lagen om posttjänster skall alla de nödvändiga bestämmelser som styr postverksamheten tas in. I den föreslagna lagen skall ingå fullmakt att utfärda förordningar. Därtill skall i förslaget ingå en till trafikministeriet lämnad fullmakt att utfärda förordningar om frågor som föreslagits bli reglerade i lagen.

3. **Ikraftträdelse**

Lagen föreslås träda i kraft så snabbt som möjligt efter att den har blivit antagen och stadfäst.

4. **Lagstiftningsordning**

Propositionen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom i synnerhet 16 - 20 § i lagförslaget kan inverka på de grundläggande fri- och rättigheterna enligt grundlagen, föreslår regeringen att ett utlåtande begärs av grundlagsutskottet om regeringens proposition.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om posttjänster

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att säkerställa att posttjänster av god kvalitet och särskilt samhällsomsfattande posttjänst finns att tillgå på rättvisa villkor i hela landet.

Statsrådet skall se till att samhällsomsfattande posttjänst finns att tillgå i hela landet.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Lagen tillämpas på posttjänster och på postföretags tillhandahållande av samhällsomsfattande posttjänst.

Denna lag gäller inte postverksamhet i landskapet Åland.

Denna lag gäller inte

1) transport och utdelning av tidnings- och veckotidningar,

2) sådan begränsad utdelning och transport av brevårsändelser som är av mindre betydelse och vars omfattning inte har väsentlig betydelse med hänsyn till det syfte som anges i 1 §,

3) postverksamhet som är nödvändig för en näringsidkares egen verksamhet eller postverksamhet som hänför sig till denna,

4) sådan transport och utdelning av brevårsändelser som grundar sig på separata avtal med kunderna om snabb och säker transport, eller andra motsvarande individuella avtal, och inte heller

5) andra tjänster som gäller förmedling av paket än sådan som hör till den samhällsomsfattande posttjänsten.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *postverksamhet* tillhandahållande av posttjänster och samhällsomsfattande posttjänster enligt denna lag,

2) *posttjänster* avgiftsbelagd förmedling av brevårsändelser och postpaket som ingår i de samhällsomsfattande tjänsterna från en avsändare eller ett postföretag till en mottagare eller till ett annat postföretag; till posttjänsterna hör insamling, sortering, transport och utdelning av försändelser,

3) *samhällsomsfattande posttjänster* ständigt tillhandahållande av posttjänster enligt 4 § för alla användare i hela landet,

4) *brevårsändelse* ett adresserat brev eller postkort som väger högst två kilo och har lämnats till postföretaget för att frambefordras; brevårsändelsens övriga egenskaper och brevårsändelslagen definieras vid behov i postföretagets leveransvillkor,

5) *postpaket* ett paket adresserat till mottagaren, vilket hör till de samhällsomsfattande posttjänsterna och vilket lämnats till postföretaget för att frambefordras; postpaketets övriga egenskaper och postpaketsslagen definieras vid behov i postföretagets leveransvillkor,

6) *postföretag* en koncessionsinnehavare enligt 8 §;

7) *den som tillhandahåller samhällsomsfattande posttjänst* en koncessionsinnehavare som avses i 8 § och som i koncessionen

ålagts skyldighet att tillhandahålla samhälls-
omfattande posttjänst,

8) *avsändare* en fysisk eller juridisk person som har lämnat en brevårsändelse eller ett postpaket till ett postföretag för att få den förmedlad mot gällande avgift, samt med

9) *mottagare* den på brevårsändelsen eller postpaketet antecknade mottagaren av brevårsändelsen.

2 kap.

Samhällsomsfattande posttjänst

4 §

Den samhällsomsfattande posttjänstens innehåll

I hela landet skall det finnas tillgång till samhällsomsfattande posttjänst som omfattar

1) tjänster som gäller förmedling av adresserade brevårsändelser som väger högst två kilo, och postpaket som väger högst tio kilo,

2) tjänster som gäller transport och förmedling av till landet ankommande försändelser som väger högst tjugo kilo, samt

3) tjänster som gäller rekommenderade och assurerade försändelser.

Den som tillhandahåller samhällsomsfattande posttjänst skall i varje kommun upprätthålla åtminstone ett verksamhetsställe som tillhandahåller samhällsomsfattande posttjänst. Ett postföretag skall då det ordnar tillgången på posttjänster beakta kommunens invånartal, areal, de behov av att uträtta ärenden som förekommer i kommunen och andra lokala omständigheter.

Den som använder posttjänsterna skall ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på ett rimligt avstånd från bostaden lämna in brevårsändelser som hör till den samhällsomsfattande posttjänsten för att befordras av postföretaget. Till den samhällsomsfattande posttjänsten hör minst en insamling och en utdelning varje arbetsdag.

Till den samhällsomsfattade posttjänsten hör både inrikes- och utrikestjänster som avses i denna paragraf.

5 §

Utdelning

Brevårsändelserna skall delas ut till småhus till en anordning eller konstruktion som

är belägen på ett med hänsyn till de lokala förhållandena rimligt avstånd från den adress som mottagaren angivit. I höghus skall brevårsändelserna delas ut i byggnaden eller i en anordning eller konstruktion som befinner sig i dess omedelbara närhet.

Brevårsändelserna skall delas ut åtminstone varje arbetsdag, om inte något oöverstigitligt hinder som beror av mottagaren, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet, som inte har kunnat beaktas vid postutdelningen, hindrar utdelning av post. Utdelningssättet kan dessutom bestämmas med beaktande av lokala omständigheter, mottagarens särskilda personliga behov eller andra ändamålsenliga grunder.

Postpaketen skall delas ut inom rimlig tid. Särskilt ankomststavi kan begagnas vid utdelningen av försändelser som skall kvitteras och av postpaketet.

6 §

Undantag från insamlings- och utdelningstättet

I fråga om posttjänster till hushåll som finns i svårtillgängliga skärgårds- eller ödemarksområden och som inte är belägna invid vägar som kan trafikeras året om, inklusive vägar som trafikeras med landsvägsfärjor och förbindelsebåtar som går minst fem dagar i veckan, har postföretaget rätt att avvika från den insamlings- och utdelningstättet som föreskrivs i 5 §. Insamling och utdelning till dessa hushåll skall dock ske åtminstone en gång i veckan.

Postföretaget skall varje år tillställa Teleförvaltningscentralen en rapport om antalet hushåll som nämns i 1 mom. Begränsningen kan i hela landet omfatta högst 500 hushåll. Teleförvaltningscentralen skall vid behov avgöra vilka hushåll som omfattas av det undantag som gjorts från insamlings- och utdelningstättet.

7 §

Kvalitetsnormer för de samhällsomsfattande posttjänsterna

Inhemiska brevårsändelser som hör till den samhällsomsfattande posttjänsten och som har lämnats in för att förmedlas av ett

postföretag och delas ut följande arbetsdag och för vilka det har betalats gällande avgift skall delas ut så att minst 90 procent av försändelserna är framme följande arbetsdag och minst 95 procent senast den andra arbetsdagen.

Gränsöverskridande post inom Europeiska gemenskapen skall delas ut så att minst 85 procent av försändelserna är framme på den tredje dagen räknat från inlämningsdagen och 97 procent av försändelserna är framme på den femte dagen räknat från inlämningsdagen. Den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skall iaktta gemenskapens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post både i fråga om hela gemenskapens post och posten mellan två av gemenskapens medlemsstater.

3 kap.

Utövande av postverksamhet

8 §

Koncession och villkor för den

Postverksamhet får utövas av sammanslutningar, ämbetsverk, inrättningar och stiftelser, som beviljats koncession för detta av statsrådet.

Koncession skall beviljas, om det är uppenbart att

1) sökanden har tillräckliga ekonomiska resurser att fullgöra skyldigheterna för ett företag som utövar postverksamhet,

2) sökanden iakttar de bestämmelser och föreskrifter som gäller postverksamhet,

3) sökanden har förmåga att utöva regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen, samt

4) området, för vilket koncession ansöks bildar ett enhetligt koncessionsområde i fråga om förvaltning och verksamhet.

För att garantera att det finns en samhällsomfattande posttjänst som täcker hela landet skall statsrådet i koncessionen ålägga en förpliktelse om samhällsomfattande posttjänst för ett sådant postföretag som med stöd av de ekonomiska resurserna, tidigare verksamhet eller annan motsvarande omständighet kan anses ha förutsättningar att svara för tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänst. Om det är nödvändigt med tanke på tryggheten av de samhällsomfattande

posttjänst och det inte är oskäligt med hänsyn till postföretaget, kan skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster åläggas ett postföretag även för ett annat område eller för posttjänster som hör till andra samhällsomfattande posttjänster än sådana för vilka företaget har sökt koncession. Därtill kan i koncessionen utfärdas bestämmelser om postföretagets verksamhetsområde, brevfräsändelslag, distribution, prissättning samt andra bestämmelser som anses vara nödvändiga för att säkerställa tjänsternas kvalitet, tillgänglighet och effektivitet. Villkoren för koncessionen kan ändras med koncessionsinnehavarens medgivande och även annars, då särskilda skäl till detta föreligger med hänsyn till lagens syfte, såsom för att trygga tillhandahållandet av de samhällsomfattande posttjänster.

9 §

Ansökan om koncession

Av ansökan om koncession för postverksamhet, vilken riktas till statsrådet, skall framgå

1) sökandens namn och hemort,

2) det område för vilket koncessionen söks,

3) arten av den planerade postverksamheten,

4) uppgifter om leveransvillkoren för posttjänsterna,

5) en utredning om hur de förutsättningar som anges i 8 § 2 mom. blir uppfyllda, samt

6) andra utredningar som det behöriga ministeriet förutsätter.

Till ansökan skall fogas ett utdrag ur handels- eller föreningsregistret eller en annan motsvarande utredning, bolagsordningen eller ett motsvarande bolagsavtal eller annat avtal eller vid behov stiftelseurkunden, stiftelsens, föreningens eller andelslagets stadgar och en för två år uppgjord allmän plan över den postverksamhet som skall utövas samt en finansieringskalkyl. Om sökanden är en sammanslutning, skall till ansökan fogas sökandens senast fastställda bokslut och verksamhetsberättelse samt en förteckning över de ägare, delägare, medlemmar eller andra personer eller sammanslutningar som utövar bestämmanderätten i den sammanslutning som är sökande.

10 §

Koncessionens giltighetstid

Koncession för postverksamhet kan beviljas för högst tjugo år.

11 §

Överföring av koncession till någon annan

Koncession som beviljats för postverksamhet får inte överföras till någon annan. Om den faktiska bestämmanderätten med hänsyn till koncessionsinnehavaren förändras, skall detta betraktas som överföring av koncessionen, varvid statsrådet kan återkalla koncessionen.

Som en överföring av koncessionen, vilken är en förutsättning för återkallande betraktas inte överföring av koncessionen inom en concern mellan moderbolaget och ett dotterbolag som till fullo ägs av moderbolaget. En sådan överföring skall anmälas till trafikministeriet.

Om koncessionsinnehavaren försätts i konkurs, upphör koncessionen omedelbart att gälla.

12 §

Hur en koncession förfaller

En koncession som beviljats för postverksamhet upphör att gälla, om regelbunden verksamhet i enlighet med koncessionen inte har inletts inom ett år, räknat från koncessionens första giltighetsdag.

4 kap.

Postföretagets allmänna skyldigheter

13 §

Mottagning, förmedling och beslag av brev försändelser

Postföretagen är skyldiga att mot gällande avgift av var och en som så önskar ta emot och till mottagaren förmedla brev försändelser i enlighet med koncessionen och sina leveransvillkor.

Ett postföretag kan dock vägra att ta emot eller förmedla en brev försändelse, om

1) försändelsen innehåller farliga ämnen, föremål eller produkter som det enligt lag är förbjudet att transportera eller som på annat sätt är lagstridiga eller utgör en uppenbar risk för människor eller egendom,

2) försändelsen innehåller levande insekter eller andra levande djur,

3) försändelsens innehåll är särskilt känsligt för värme eller kyla,

4) försändelsen innehåller föremål som går sönder eller bryts eller flytande ämnen,

5) en oassurerad försändelse innehåller pengar, värdeföremål eller något annat värdefullt.

Om beslag och kvarhållande av brev försändelser föreskrivs särskilt.

14 §

Utdelningsplan och utdelningsavtal

Postföretagen skall utarbeta en plan om hur utdelningen i detalj skall ordnas. Mottagaren kan mot rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i 5 §.

Teleförvaltningscentralen meddelar vid behov mera detaljerade allmänna anvisningar om placeringen av anordningar och mindre konstruktioner för mottagning och utdelning av brev försändelser.

Om inte mottagaren och postföretaget har enats om arrangemangen vid postmottagningen och frågan inte har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut, har postföretaget rätt att förvara mottagarens brev försändelser för avhämtning på det postkontor som bestäms enligt mottagarens adress.

15 §

Säkerställande av brevhemlighet och språkliga rättigheter

Postföretaget eller sådant företag som med stöd av avtal som ingåtts med postföretag, tillhandahåller ett postföretags tjänster för kunder, skall trygga brevhemligheten i fråga om alla brev försändelser.

Postföretaget eller sådant företag som med stöd av avtal som ingåtts med postföretag, tillhandahåller ett postföretags tjänster för kunder, skall i sin verksamhet i tillämpliga

delar iaktta språklagens stadganden (148/1922). Postföretaget skall även annars sörja för att den finsk-, svensk- och samisk-språkiga befolkningens behov tillgodoses enligt lika grunder i postföretagets verksamhet.

16 §

Tystnadsplikt

Den som är anställd hos ett postföretag eller som med stöd av avtal som har ingåtts med ett postföretag tillhandahåller ett postföretags tjänster för kunder får inte röja vad han eller hon i sitt arbete har fått veta om en kund eller dennes angelägenheter, om röjandet av upplysningarna skulle göra intrång i brevhemligheten eller skada ett affärs- eller kundförhållande.

17 §

Rätten att öppna försändelser

Ett postföretag har inte rätt att öppna ett slutet brev.

Ett postpaket får öppnas, om

- 1) försändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller konstatera dess skick,
- 2) det är skäl att misstänka att försändelsen kan medföra risk för hälsan eller annan egendom, eller
- 3) det är fråga om en försändelse som inte har kunnat tillställas mottagaren och inte heller har kunnat returneras till avsändaren.

Postpaket får, i närvaro av en annan person, öppnas av en person som Teleförvaltningscentralen särskilt har bemyndigat. Innehållet i ett öppnat postpaket får inte granskas mera än vad som är nödvändigt med beaktande av orsaken till att det öppnas. På ett öppnat postpaket skall göras anteckningar som bestäms av Teleförvaltningscentralen. Om öppnandet skall sättas upp ett protokoll som skall undertecknas av dem som har deltagit i öppnandet och tillställas Teleförvaltningscentralen. På en person som är anställd hos postföretag tillämpas stadgandena om straffrättsligt tjänsteansvar då han eller hon utför uppgifter som nämns i denna paragraf.

18 §

Obeställbarhet

En försändelse som sannolikt är personlig och som det inte har varit möjligt att tillställa mottagaren behandlas som obeställbar. En obeställbar försändelse behandlas enligt denna lag och postföretagets leveransvillkor.

Postföretaget skall försöka reda ut vem som är den rätta mottagaren av en obeställbar försändelse. Om det inte går att få reda på mottagaren, skall den obeställbara försändelsen returneras till avsändaren. Om det inte går att få reda på någondera, skall postföretaget förvara försändelsen sex månader.

Som obeställbar försändelse behandlas också en försändelse som mottagaren inte har velat ta emot.

19 §

Förstörande och försäljning av obeställbara försändelser

Om en försändelse som avses i 18 § inte avhämtas eller om mottagaren eller avsändaren inte har blivit klarlagda inom sex månader, skall försändelsen förstöras på ett ändamålsenligt sätt. Om ett postpaket innehåller annat än ett brev, får dess övriga innehåll säljas på lämpligt sätt.

Försändelsen får dock förstöras utan iakttagande av sex månaders tidsfrist, om det är fråga om

- 1) ett postkort eller öppet brev, av vilket mottagarens eller avsändarens adressuppgifter inte framgår, eller
- 2) ett postpaket vars innehåll har förskämts.

20 §

Postföretagets ansvar

Postföretaget ansvarar för en skada som avsändaren eller mottagaren orsakas av att en brevårsändelse försenas, försvinner eller skadas.

Den ersättning som skall betalas till den som lidit skada av förseningen är högst 300 mark för vanlig brevårsändelse inom landet, högst 500 mark för rekommenderat brev och brev försett med mottagningsbevis inom lan-

det och högst 1 000 mark för brev som innehåller andra tilläggstjänster inom landet. Den ersättning som skall betalas till den som blivit lidande av skadan eller försvinnandet är högst assuransvärdet för en postassurerad försändelse och högst 4 000 mark för annan brevfrösendelse. Detta skall iakttagas, om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för Finland.

Postföretagets ansvar för en brevfrösendelse börjar då avsändaren lämnat brevfrösendelsen till insamlingsstället eller på annat sätt till postföretaget för befordran. Postföretagets ansvar för en brevfrösendelse upphör då det har levererat brevfrösendelsen till den anordning eller konstruktion som mottagaren satt upp för ändamålet, överlämnat den till mottagaren eller dennes företrädare eller sedan det fått kvittering för frösendelsen. Postföretaget har rätt att på överlåtelse dokumenten för en postanvisning och rekommenderad eller assurerad brevfrösendelse anteckna mottagarens personbeteckning och den handling där personbeteckningen har kontrollerats.

Angående skadestånd gäller till övriga delar vad som bestäms i skadeståndslagen (412/1974).

21 §

Placering av postlådor

En kommun är skyldig att tillåta placering av sådana anordningar och mindre konstruktioner, såsom postlådor, om behövs för uppsamling och utdelning av brevfrösendelser på sådana allmänna områden som anvisats i en detaljplan, när de inte kan placeras på något annat för postföretaget eller mottagaren rimligt sätt och till rimliga kostnader. Anordningar och mindre konstruktioner som behövs för uppsamlingen och utdelningen får inte medföra onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för annan användning av ett allmänt område.

Agaren till tomt, annat fastighet eller byggnad är skyldig att tillåta att anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för uppsamlingen och utdelningen fästs på en vägg, en port eller vid ett staket under de förutsättningar som stadgas i 1 mom. För mottagaren av post kan skyldigheten påföras endast om den är rimlig även med hänsyn till denne.

Anordningar eller mindre konstruktioner som behövs för uppsamling och utdelning får placeras vid sådana sido-, skydds- eller frisksiktsområden som avses i lagen om allmänna vägar (243/1954), om placeringen eller användningen av lådorna inte medför onödig fara för trafiken eller väsentlig olägenhet för väghållningen.

22 §

Beslut av kommunens byggnadstillsynsmyndighet om placering av postlådor samt ersättnings skyldighet

Om parterna inte kommer överens om hur postlådorna skall placeras bestämmer kommunens byggnadstillsynsmyndighet detta med beaktande av hur platsen i fråga används i övrigt och vilka krav en ändamålsenlig postverksamhet ställer. I avgörandet skall kommunens byggnadstillsynsmyndighet också beakta de allmänna anvisningar som Teleförvaltningscentralen har meddelat med stöd av 14 §.

Men och skada som postlådor orsakar skall ersättas enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). Avtal om ersättning binder också en senare ägare till fastigheten eller byggnaden.

23 §

Leveransvillkor

Leveransvillkoren skall publiceras skriftligt. De skall finnas tillgängliga för användaren kostnadsfritt.

Av leveransvillkoren skall framgå

1) kundernas och postföretagets rättigheter och skyldigheter,

2) de medel som postföretagets kund förfogar över i sådana fall där en frösendelse har försenats, försvunnit, blivit stulen, skadats eller där tjänsternas kvalitetsnormer inte iakttagits; dessa medel skall vara klara, enkla och rimliga i fråga om kostnaderna,

3) kundernas rättsskyddsmedel,

4) möjligheten för postföretagets kunder att lämna sådana fall där konsumenten och den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst inte enats, till behörig myndighet för behandling,

5) hur avgifterna bestäms eller fastställs,

6) hur kunder informeras om förändringar av avgifterna, samt

7) grunderna för säkerheter eller andra avvikande betalningsgarantier som krävs av kunden.

En prislista över de avgifter som hänför sig till posttjänsterna skall utan ersättning finnas tillgänglig för kunderna, och av prislistan skall alla omständigheter som hänför sig till prissättningen framgå klart. Om ett särskilt anbud eller avtal om leverans av posttjänster lämnas eller ingås, skall även det vara skriftligt.

Innan ett postföretag tar i bruk de leveransvillkor som är avsedda för hemhushållen, skall de tillställas Teleförvaltningscentralen för att godkännas. Teleförvaltningscentralen avgör saken efter att ha inhämtat konsumentombudsmannens tillstyrkande ställningstagande. Kunden skall informeras om nya leveransvillkor minst en månad innan de träder i kraft.

24 §

Kontroll av posttjänsternas kvalitet

Postföretaget skall varje år publicera uppgifter om tjänsternas kvalitet, av vilka dessutom skall framgå antalet klagomål och hur de har behandlats.

25 §

Prissättning

De avgifter som postföretaget uppbär skall vara rimliga, rättvisa samt sådana att tjänsterna är tillgängliga för alla användare. Prissättningen skall vara öppen och icke diskriminerande. Tillhandahållaren av samhällsomfattande posttjänster skall prissätta vanlig brevförsändelse inom landet, vilken skall utdelas följande arbetsdag, enhetligt i hela landet. Skyldigheten gäller allmänt ibrukvarande betalningssätt för enstaka brev. Begagnandet av en enhetlig prissättning hindrar inte postföretaget från att ingå enskilda privattal med kunderna.

Avgifterna skall anpassas till kostnaderna.

Om ändringar i prissättningen skall informeras minst en månad innan ändringen sker.

26 §

Kostnadsredovisning

Tillhandahållaren av samhällsomfattande posttjänster skall använda ett redovisningssystem av vilket framgår rimligheten hos avgifterna för de olika tjänsterna och avgifternas förhållande till kostnaderna.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skall i sin interna redovisning hålla skilda konton åtminstone för de tjänster som hör till den samhällsomfattande posttjänsten och för de andra tjänsterna. Kostnaderna för de tjänster som hör till den samhällsomfattande posttjänsten skall uträknas per försändelseslag.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänst skall tillställa Teleförvaltningscentralen beskrivningar av redovisningssystemen.

27 §

Samarbetsplikt

Ett postföretag är skyldigt att se till att en brevförsändelse som inlämnats till det för förmedling vidarebefordras för att förmedlas av ett annat postföretag, om adressplatsen för brevförsändelsens mottagare inte är belägen inom det förstnämnda postföretagets koncessionsområde.

Postföretaget är skyldigt att se till att de försändelser som lämnats till ett annat postföretag för frambefordran kan utdelas till en sådan mottagare, vars angivna adress är belägen i anordning eller konstruktion, såsom postbox, som det förstnämnda postföretaget besitter.

Avtalsvillkoren mellan postföretagen skall vara rättvisa och rimliga. Avtalet skall innehålla överlåtelsevillkoren och grunderna för prissättningen. I avtalet skall de kvalitetskrav som stadgats i denna lag iakttas. Postföretaget skall tillställa Teleförvaltningscentralen avtalet och denne anses ha godkänt avtalet, om denne inte annat meddelat inom en månad efter att avtalet tillställts denne. Om Teleförvaltningscentralen anser att avtalet inte uppfyller de krav som ställs i 3 mom. eller på något annat ställe i lagen, kan Teleförvaltningscentralen fastställa en rimlig tidsfrist inom vilken postföretaget skall ändra avtalet.

28 §

Övriga skyldigheter

Postföretaget skall i sin verksamhet bereda sig på att sköta postförmedlingen under undantagsförhållanden. Det skall genom beredningsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden. Närmare bestämmelser om utarbetandet av beredningsplanerna och innehållet i skyldigheten att göra förberedelser för undantagsförhållanden kan utfärdas genom en förordning av trafikministeriet. Dessutom kan trafikministeriet meddela anvisningar om förberedelser för undantagsförhållanden.

Ett postföretag skall iakttas vad som i övrigt stadgas om ett postföretag eller dess uppgifter.

Tillhandahållaren av samhällsomfattande posttjänster skall se till att det i lagen stadgade informationsförfarandet finns i bruk i hela landet. På en person som är anställd hos den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster eller sådant företag som med stöd av avtal som slutits med den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster tillhandahåller tjänster av den som tillhandahåller samhällsomfattande posttjänster för kunder tillämpas stadgandena om straffrättsligt tjänsteansvar då denna person utför uppgifter som hänför sig till delgivningsförande.

5 kap.

Styrning och tillsyn över postverksamhet

29 §

Allmän styrning, utveckling och tillsyn

Den allmänna styrningen och utvecklingen av postverksamhet ankommer på trafikministeriet.

Teleförvaltningscentralen skall utöva tillsyn över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den iakttas. Teleförvaltningscentralen skall varje år publicera en rapport över hur de kvalitetsnormer som anges i 7 § iakttas.

30 §

Tillsynsavgifter

De avgifter som skall uppbäras av postföretagen för den tillsyn Teleförvaltningscentralen utövar och som avpassas enligt omsättningen av den verksamhet som avses i denna lag fastställs av trafikministeriet enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Storleken på avgifterna skall bestämmas så att de täcker kostnaderna för myndighetsverksamheten.

31 §

Rätt till upplysningar

Trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen har utan hinder av vad som någon annanstans bestäms om sekretess rätt att för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag få behövliga uppgifter om postföretagens ekonomi och deras verksamhet som lyder under denna lag.

6 kap.

Tvångsmedel, påföljder och ändringsökande

32 §

Tvångsmedel

Om ett postföretag bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, kan Teleförvaltningscentralen förplikta postföretaget att rätta sitt fel eller sin försummelse.

Teleförvaltningscentralen får för att förstärka ett beslut som avses i 1 mom. förelägga vite eller hot om att verksamheten helt eller delvis avbryts eller att åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad så som i viteslagen (1113/1990) bestäms.

Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits på den försumliges bekostnad betalas i förskott av statens medel och drivs in utan dom eller beslut hos den försumlige i den ordning som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

33 §

Återkallande av koncession

Om en koncessionsinnehavare som avses i 8 § inte iakttar denna lag eller stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den och inte trots uppmaning inom skälig tid rättar sitt förfarande, kan statsrådet helt eller delvis återkalla koncessionen, då brott mot lag, stadganden eller bestämmelser på ett väsentligt sätt påverkar skötseln av postverksamheten och koncessionsinnehavaren inte trots uppmaning inom skälig tid rättar sitt förfarande.

Statsrådet kan återkalla koncessionen även i fall som avses i 11 §.

34 §

Olovlig postverksamhet

Den som utövar postverksamhet utan koncession som nämns i 8 § skall, om inte strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag, för *utövande av olovlig postverksamhet* dömas till böter.

Den ekonomiska vinningen av brottet skall dömas förverkad till staten med iakttagande av vad som bestäms i 2 kap. 16 § strafflagen (39/1889).

35 §

Brott mot tystnadsplikten

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 16 § döms enligt 38 kap. 1 - 2 § strafflagen, om inte gärningen skall straffas enligt 40 kap. 5 § eller strängare straff för gärningen bestäms på något annat ställe i lag.

36 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter och tvister som gäller leveransvillkor och distribution

Den som är missnöjd med ett postföretags utdelningsplan som gjorts upp med stöd av postföretagets leveransvillkor och som avses i 14 §, med en ändring av leveransvillkoren

eller med postutdelning kan föra ärendet till Teleförvaltningscentralen för avgörande. Begäran om ett avgörande skall lämnas in till Teleförvaltningscentralen inom sextio dagar efter att kändedom om omständigheten i fråga erhållits. Den som önskar få ett avgörande av Teleförvaltningscentralen i en omständighet som gäller honom eller henne själv skall ges information om hur begäran om avgörande görs.

37 §

Ändringsökande

Ändring i beslut av statsrådet, trafikministeriet, Teleförvaltningscentralen och kommunens byggnadstillsynsmyndighet får sökas genom att anföra besvär såsom det stadgas i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Statsrådet, ministeriet och Teleförvaltningscentralen kan i sitt beslut bestämma att beslutet skall följas innan det har vunnit laga kraft. Besvärmyndigheten kan dock förbjuda verkställighet av beslutet tills saken är avgjord.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

38 §

Handräckning

Trafikministeriet och Teleförvaltningscentralen har rätt att få handräckning av polisen, tullmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet vid verkställandet av denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdas med stöd av den.

39 §

Adressregister

Postföretagen har rätt att för postverksamhetens behov föra ett adressregister över avsändare och mottagare av post.

För utövande av postverksamhet registreras i adressregistret förutom mottagarens namn- och adressuppgifter personbeteckning eller annan motsvarande identifieringskod. Tillhandahållaren av de samhällsomfattande posttjänsterna har rätt att för skötseln av postverksamheten från befolkningdatasyste-

met få personbeteckningarna och ändringar av dem, uppgifterna om födda och avlidna personer och om mottagarnas modersmål samt uppgifter om de adresser och ändringar i dem som tillkommer genom planläggningen och glesbygdsområdenas adressutveckling.

Uppgifterna i adressregistret används för att frambefordra försändelserna samt för att kontrollera och korrigera de adresser som innehåller av de avsändare som ingått avtal om adresstjänster. Personbeteckning eller annan motsvarande identifieringskod i adressregistret får inte överlåtas vidare. En registrerad kan dock förbjuda att hans eller hennes personuppgifter utnyttjas för kontroll- och korrigeringstjänster.

Personuppgifter i adressregistret avförs senast tio år efter det att postföretaget har fått kännedom om en ändring som skett i uppgifterna.

40 §

Åtgärder med anledning av att postverksamhet upphör

Om ett postföretag upphör med sin verksamhet, skall företaget underrätta statsrådet om saken senast tre månader innan verksamheten läggs ner.

Om ett postföretags koncession återkallas, beviljas koncession inte på nytt då koncessionsperioden utlöpt eller om postföretaget annars upphör med sin verksamhet, statsrådet skall besluta om de åtgärder som skall vidtas för upprätthållande av postverksamheten.

Nås inte överenskommelse om att anläggningstillgångar som behövs för skötseln av postverksamheten skall överföras till en annan utövare av postverksamhet, kan statsrådet besluta om överföring mot ersättning. I fråga om grunderna för och bestämmandet av ersättningen skall iakttas vad som i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter bestäms om inlösningsersättning.

41 §

Frimärksutgivning och användning av andra portomärken

Statsrådet kan på ansökan bevilja ett postföretag rätt att utge internationellt godkända frimärken. Trafikministeriet kan på ansökan

bevilja postföretag rätt att utge i Finland godkända frimärken. Rätten att utge frimärken gäller för högst den tid då koncessionen är i kraft.

Teleförvaltningscentralen kan vid behov meddela föreskrifter om portomärken som motsvarar frimärken, om deras form, placering på brevårsändelsen och deras användning i övrigt.

42 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillgängligheten av posttjänster och om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom statsrådets förordning.

Om prissättning, kostnadsredovisning och tekniska omsändigheter som hänför sig till genomförandet av samarbetskyldigheten samt övriga arrangemang i detalj stadgas genom förordning av trafikministeriet.

8 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

43 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs postlagen av den 29 oktober 1993 (907/1993) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

44 §

Övergångsbestämmelse

En koncession som beviljats för postverksamhet tills vidare då denna lag träder i kraft gäller i tjugo år från den tidpunkt då lagen träder i kraft. Koncession för postverksamhet som beviljats för en viss tid då denna lag träder i kraft gäller under den beviljade koncessionsperioden. Om villkoren för koncessionen strider mot denna lag, följs bestämmelserna i denna lag.

Ansökningar om koncession vilka har an-

hängiggjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Vad som bestäms i 39 § 3 mom. i denna lag tillämpas även på de uppgifter som finns i postföretagets register när lagen träder i kraft.

Tidsfristen enligt 39 § 4 mom. i denna lag börjar när lagen träder i kraft.

Ett postföretag som när denna lag träder i kraft har beviljats rätt att ge ut frimärken får fortsätta att ge ut frimärken under sin koncessionsperiod.

Helsingfors den 9 juni 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Trafikminister *Olli-Pekka Heinonen*

